Tallinna Teataja

Toimetus ja talitus: Tallinn, Suurturg nr. 16.
Kirjade adress: „Tall. Teataja", Tallinn.
Könetraat: Toimetaja — 285. Toimetus ja talitus — 281.
Toimetaja könet.: ll. 12—1. Ärijuht könet.: tella 8—1.

Tellimiste hinnad:
Postiga:
1 kuu peale . . 75 marka
2 „ „ . . 150 „
3 „ „ . . 225 „
Ise talitusest ära wiles:
1 kuu peale . . 68 marka
2 „ „ . . 136 „
3 „ „ . . 204 „
Wälismaale kuus 100 mrk.
Adressi muutmine 10 mrk.

Kuulutuste hinnad:
Kuulutuse küljel 3 mrk. m/m
Esimesel „ 5 „ „
Sisem. külgedel 3 „ „
Kohaotsim. kuulutused 75% odawamad.
Trükitõõstid, mis alla ühe kirjuspoogna ja tarwitamata jäänud, ära ei hoita. Suuremad kirjatööd saadetakse ainult sis tagasi, kui selleks mark kaasas.
Kirjatöödel peab saatja täielik nimi ja adress all olema.

Üksik nummer 3 marka.

Nr. 93. Neljapäewal, 27. aprillil 1922. aastal. Ilmub igal äripäewa õhtul. XIII aastakäik.

Riigikogus täna:
Haridusminister wastas sotsd.-dem. arupärimise peale üliõpilaste Ungarisse sõidu asjus; komm. arupärimise ettepanek tagasi lükatud; rida seaduse-eelnõusid 1. lug. wastu wõetud.

Inwaliidide päewa pidustuste kawa Tallinnas.

Eilaselt linnawolikogu koosolekult:
Kinnitati linnapanga 1921. a. aruanne. Otsustati 1921. a. puudujäägide katmiseks isikumaksu wõtta 250 m. suuruses. Kanseleimaks seatakse sisse. Kinode lõbustusmaks uuele alusele. Anti luba tsirkuse awamiseks. Uue linnanõuniku walimine edasi lükatud.

Pärnus asutatakse terwise-wannid.

Saksa-Wene-Türgi liit tawaisusel.

Saksla.ed hakkawad Peterburi üles ehitama.

Prantsuse wägesid koondatakse Saksa piirile. Prantslased ähwardawad Genua konwerentsilt lahkuda.

Liitlased nõuawad wenelastelt kindlat wastust enneõjaegsete wõlgade tunnistamise küsimuses.

Rahwasteliidu nõukogu uus istangjärk algab 10. mail.

Tshitsherin Poola wälisministrile teraw märgukirja saanud.

Kauge-Ida eesklaste seisukord raske.

Lolant Wenemaal.

Inglise töölised ja tööandjad ei jõua kokkuleppele.

Estoonia kontsertsaal.
Laupäewal 29. ja pühapäewal 30. aprillil 1922 a.
Üleilmlised tõstewõistlused
Osa wõtawad Prantsuse, Shweitsi, Saksa, Läti, — — Austria, Eesti ja teised riigid. — —
Algus mõlemil päewadel kell 7 õhtul. —1343
Piletite eelmüük „Estoonia" kassas.
E. S. S. „Kalew"

Riigikogu hommikune koosolek 27. aprillil.

Päewakorras kolm arupärimist wabariigi walitsusele ja 9 seaduse-eelnõu.

Juhatab A. Kerem.

Th. Pool (tööerak.) juhib tähelepanu hiljuti Tallinna sadamas tõstekraanaga ettetulnud õnnetuse peale. Sellest on juba rohkem kui nädal möödа, kuid kraana on ikka weel ülestõstmata, milline asjaolu meile suurt kahju on toonud ja transiidi-wedu halwanud. Kas on ametiasutuste poolt kõik tehtud, et tõstekraanat korda seada?

Teiseks küsib T. Pool: kas on ajalehtede teated õiged, et kartulite wäljawedu tulewikus Baltiski sadama kaudu tahetakse korraldada. Küsija arwab, et Baltiski sadam selleks küllalt korras ei ole, mis wäljawedu wõiks halwata.

E. Martinson (s.-d.) kannab ette s.-d. rühma arupärimise ettepaneku wabariigi walitsusele salkkonna Tartu üliõpilaste Ungarisse saatmise asjus. Arupärijad leiawad, et siin wäga ebademokraatliselt on talitatud.

Opereis organiseeriti „omawahel", kuna suur osa üliõpilasi sellest midagi ei teadnudki; see asjaolu kutsus üliõpilaste ringkondades meelepaha ja proteste wälja.

Salkkonna juhiks määrati mitte keeleteadlane, nagu arwata wõis, waid arstiteadlane, keda Ungari kunagi enne pole huwitanud.

Arupärimine wõetakse wastu. Haridusminister H. Bauer saab sõna wastamiseks.

Ta seletab lühidalt, et üliõpilaste opereis Ungarisse on korraldatud eraallikast saadud summadega; opereisist wõtnud osa kõikide üliõpilasrühmade esitajad. Naisüliõpilased jäetud maha „tehnilistel põhjustel" (!)

Kuna arupärijad selle seletusega rahul ei ole, awatakse läbirääkimised.

M. Martna (s.-d.) näeb selles opereisiis poliitiliste sihtide tagaajamist. Ungari on kõige tagurlisem maa; meie noorsugu saadeti sinna selleks, et neid sealsete tagurlaste wõtetega tutwustada. See olla lubamatu. Martna könet saadawad alalised wahelhüüded.

Haridusminister H. Bauer loeb ette mõned ametlikud dokumendid, mis tõendama peawad, et opereis oli korraldatud kontaktis üülikooli walitsusega ja üliõpilaskonnaga.

Kordab, et opereisi raha olla saadud täiesti era-allikatest.

E. Martinson (s.-d.) teatab, et haridusministri seletused arupärijaid ei rahulda. Köneleja üitleb teadwat, et opereisi kulud esialgul riiklistest summadest on wälja maksetud.

Leiab, et haridusministri tegewus seadusewastane on ja paneb ette ta seletusi mitte rahuldawaiks tunnistada. Sedasama teenitab ka W. Ernits (s.-d.)

J. Piiskar (isesk.) üitleb, et tõepoolest oleks see üksköik, kas Eesti kodanlus oma noorust Tartus, Berliinis wõi Budapestis pummeldada laseb; kuna aga praegusel juhtumisel selleks otstarbeks riiklisi summe on tarwitatud, siis tuleb selle wastu protesteerida.

A. Tupits (põllum.) teatab, et ka tema opereisi korraldusega rahul ei ole, kuid protesteerib Martna ja Piiskari üütelusle wastu, nagu oleks Ungari kõige tagurlisem maa; jutustab isiklike kogemuste puhul, et Ungaris mingit hirmuwalitsust ei ole.

Selle peale wastab Martna, et ta Ungarit laimanud ei ole: see on reaktsiooniline maa.

Haridusminister Bauer wõtab weel sõna mõnesugusteks wastuseletusteks eelkõnelejatele.

Hääletamisel wõetakse wastu O. Ambergi (kristl.) liht ülemineku wormel.

Järgneb kommunistlise rühma arupärimise ettepanek sõdurite piinamise kohta 3. suurtükiwäe polgus. Põhjenduseks saab sõna E. Kägu (komm.).

Arupärimise ettepanek lükatakse tagasi.

Seaduseelnõu renteide tegewuse lõpetamise üle.

Sõna saab J. Kukk (tööer.), kes rahaasjandusekommisjoni esitajana ettepandud eelnõu otstarbet selgitab.

Eelnõu wõetakse 1. lugemisel wastu.

Samuti wõetakse wastu seadus Ahwenamaa saarte mittekindlustamise ja neutraliseerimise konwentsiooni kinnitamise kohta.

Seadus ühekordse abiraha kohta tööta töölistele ja nende perekondadele. Arwandja A. Schulbach (tööer.) leiab, et see, kommunistide poolt esitatud eelnõu, tõenäoline ei põhjene, sellepärast ei saa töökaitsekommisjon seda toetada.

———ooo———

Genua konwerents.

Prantslased nõuawad ultimaatumi ettepanekut Wenemaale.

ETA. London, 25. apr. Prantsuse peaministri kõne Saksa heakstegemismaksude ja Genua läbirääkimiste kohta Wene ning Saksamaaga tekitas täna Euroopa pealinnades suurt ärewust. Genuast teatatakse, Prantsuse delegatsioon nõudwat ultimaatumi ettepanekut Wenemaale, kui seda ei tehta, ähwardawad prantslased konwerentsilt lahkuda. Lloyd George üütles ajakirjanduse esitajatele, et Poincaré kõne olewat wäga tõsine seletus, kuid Britannia olla otsustanud kõik abinõud tarwitusele wõtta, et Euroopa jälle tõusuteele ei saaks.

Prantsusmaa üksi walmis surweabinõusid tarwitusele wõtma.

ETA. London, 25. apr. Pariisist teatatakse: Poincaré üütles eila könet pidades, et Prantsuse delegatsioon jääb Genuasse ainult sel tingimisel, et Saksamaale ja Wenemaale järele ei antaks. Kui Saksamaa heakstegemiskawa ei täida, wõtawad liitlased wõi Prantsusmaa üksi surweabinõud käsile. Olla meeletus, kui nüüd päraat Wene-Saksa lepingu tegemist Prantsusmaa oma sõjawäge wähendaks.

Saksa-Wene wahel ei ole sõjalist lepingut tehtud.

Berliin, 26. aprillil. (Trj.). Saksa peaminister seletas Saksa ajakirjanikkudele Genuas, et Saksa-Wene leping terwelt awaldatud on, ja et Saksamaa peale selle enam mingit poliitilist wõi sõjalist lepingut Wenemaaga pole teinud. Saksa-Wene leping olewat esimene tõsine rahuleping kahe rahwa wahel, kes enne üksteise wastu waenujalal olnud. Saksamaa saaks seda terwitama, kui ka läänerriigid Genuas niisuguse kokkuleppe saawutaksid, mis rahuteed tasandab. —r.

Wenemaalt nõutakse kindlat wastust.

Berliin, 26. aprillil. (Trj.) Ühe Prantsuse teate järele otsustati eila õhtusel liitlaste nõupidamisel, Wenemaalt kindlat seletust nõuda, kas ta on walmis enneõjaegseid wõlgu ilma tingimisteta tunnistama ja natsionaliseeritud eraomandust tagasi andma.

Inglismaa seisukoht Wene küsimuses.

Berliin, 26. aprillil. (Trj.). Inglise teadete järele ajakirjanduse esitajatele Genuas on Lloyd George'i seisukoht Wene ja Saksa küsimuses järgmine:

Inglismaa ei taha poliitikast osa wõtta, mille tagajärjeks oleks, et Wene- ja Saksamaa isoleeritutena ja wiletsuse jäetutena sunnitud oleksid lähemat liitu looma, mis läänerriikide wastu oleks sihitud. Briti delegatsioon olewat sellepärast otsustanud, wenelastele uut memorandumi ära anda, mis edaspidiste läbirääkimiste aluseks wõetakse.

Liitlaste konwerentsi ringkondades walitseb arwamine, et wenelased selgelt wormuleeritud nõudmiste ja soowidega esinema saawad ja oma seni tarwitatud hommikumaa kaupmehe poliitikast loobuwad.

Et kindlaks teha, missugustel alustel wenelastega wõiks läbirääkimisi jatkata, oli eila õhtul liitlaste esitajatel tähtis nõupidamine, millest Lloyd George inglaste poolt ja peaminister Facta ning wälisminister Schanzer Itaalia poolt osa wõtsid. —r.

Liitlaste ultimaatum.

Berliin, 26. apr. Prantsuse teadete järele olla liitriikide delegaadid kohustanud Wenemaalt nõuda enneõjaegseid wõlgade tingimata tunnistamist ja natsionaliseeritud eraomanduste tingimata tagasiandmist. Nagu

Eko | Eko | Eko

Klaaskoupa:
piimapütid, õlle- ja piimakannud, karafinid, purgid, tee- ja õlleklaasid alati ladudes müügil 1354
Lelle-Eidapere Klaasitwabrikus — ja Tallinnas, Raatuse tän. 10.
Eesti Klaastõõstuse O-ü. „Eko".

Eko | Eko | Eko

Londoni lehed kuulewad, on Prantsuse delegaadid Genua konwerentsil Pariisist juhatuse saanud, konwerentsilt lahkuda, kui wenelastelt 48 tunni jooksul rahuloldawat wastust ei saada.

Londoni lehtede arwates tuleb Lloyd Georgi niisugusel korral Londoni tagasi, et parlamendi usaldushääletust saada ja allesjäänud, kui talle usaldust on awaldatud, sõidab ta Genuasse tagasi. ETA.

London, 26. apr. Nagu Genuast täna telegrafeeritakse, on liitlaste ultimaatum wenelastele juba walmis. Et niimaseid sundida, rutemini oma otsust Wene wõlgade tunnistamises andma, ekspropriceeritud eraomanduse tagasiandmises ja tehtud kahjude eest tasumaksmise asjus. ETA.

Tshitsherini teraw märgukiri Poola wälisministrile.

Berliin, 26. aprillil (Trj.). Tshitsherin saatis Poola wälisministrile Genuas märgukirja, milles ta Poola esitajate teguwiisi Saksa-Wene lepingu puhul wõõrastawaks nähtuseks nimetab. Poolamaa olewat nõukogude walitsust tingimisteta de jure tunnistanud ja Riia lepingus tülikiisimusi Wenemaaga rahuliku kokkuleppe teel lahendanud. Küüd on aga Poolamaa Genuas samme astunud (Saksa-Wene lepingu puhul), millega ta Wenemaalt tahab ära wõtta õigust teiste riikidega wabalt lepinguid teha.

Genua konwerentsi ringkondades peetakse Tshitsherini märgukirja nõukogude protestiks Saksamaa kõrwaldamise wastu alamkommisjonist, mis Wene küsimusi arutab. Märgukiri olewat ka esimene energiline samm nõukogude Wenemaalt ühe wäikeliidu riigi wastu.

Liitlaste esitajate peale olewat märgukiri üllatusena mõjunud. —r.

———ooo———

Rahwasteliidu nõukogu uus istungutejärk algamas.

Berliin, 26. aprillil. (Trj.) Rahwasteliidu nõukogu ootub kokku 10. mail Genfis.

Eesti wälisminister Soomes.

Helsingist, 26. apr. Eesti wälisminister Piip jõudis siia. ETA.

———ooo———

Eesti esitus Rootsis.

II.

Praegu on weel raske selgusele jõurda ja iseäranis ajakirjal, kes mõne walitsewa erakonna teenistuses ei seisa, kui palju meie esitus Rootsis siiamaani on suutnud ära teha meie transiitkauband. elustamiseks. Selge on ju, et parweühenduse asi mitte ühe päewa ega ka ühe aasta teha ei ole, ja teisest küljest ei ole meil teada, et meie esimene esitaja Rootsis kuidagi wiisi transiidi wõi kaubandusasja oleks õhutanud wõi õhutada suutnud. Tõsiasi aga on see, et suur osa kaupadest mis Tallinna läbi Wenemaa poole on weerenud ja iseäranis läinud ja eelmisel aastal, on kas Rootsist pärit, Rootsi kaudu wõi Rootsi weoabindudel tulnud, wõi jälle lepingu põhjal tulnud, mis Rootsis sõlmitud. Kellel meie äriringkondadega transiitalal kontakti on olnud, wõib selleks tõendusi siit ja sealt leida.

Kas arwatakse nüüd, kus wõistlus transiitteede ja kaubanduse pärast kaswanud, eelpool toodud asjaolud sama kasulikult meile korduwad ka ilma kohapealse ja agara esituseta? Kuigi transiidi tee ilma meie wahetalituseta tuntawas ojas üle Rootsi on awanenud, kas wõidakse kindel olla, et ilma kohapealse tööta meie esituse poolt see tee alati sama kasulikuks jääb meie suhtes? Kas ei saa meie põhjapoolse wennasrahwa ja ka lõunapoolse naabri wõistlus seal esituse kaotamise tagajärjel iseäranis tuntawaks?

Peale nende küsimuste aga tekib rida küsimusi meie otsekohese kauplemise kohta Rootsiga. Meil on wälisturgu tarwis ja muu seas wõiks Rootsi meilt neid toiduaineid saada, mis meil külluses. Peale muu on meie liha Rootsis turgu hakanud otsima, mis temal mujal puudunud. Teisest küljest aga näeme, et meie lihaasja ikka ja jälle Rootsi pool kahtluse märgi alla on wajutatud, nagu oleks siin mõni loomataud lahti ine. Need kahtlustused ei pruugi igakord pahast tahtmisest tekinud olla, kuid meie esitusel on, niipalju kui sellest kuulda on olnud, tihtipeale ägedat tegemist olnud, et mõnda järjekorralist kahtlustust meie lihakaupade suhtes jälle lahutada ja nende ainete sissewedu Rootsi jälle wõimaldada.

Isegi juhuslised pahed, mis ühel wõi teisel kaubasaadetusel kas mõne õnnetuse, wõi ka prowokatsiooni tagajärjel wõiwad olla, puhutakse wõistlejate poolt suureks üles, ja kui kord turg kaotatud ja wõistleja enese sisse söönud, siis on seal raske midagi ära teha. Praegu aga on turgude otsimine ja turgude eest wõistlemine ägedalt käimas, ja kui meie tahame midagi wälja wedada ja ilma wäljaweota meie läbi ei saa, siis ei ole parata, kuid peame endid wõistluswalmis hoidma ja üheks wõistlemise abinduks on kahtlemata esituse pidamine kõne all olewas riigis.

Kordame, et meile ei ole teada kõik meie esituse sammud meie kaubanduse kasuks Rootsis, olgu see transiit- wõi otsekauplemine, kuid oleks tarwilik järele kaaluda, kumb tuleb meie riigile enam maksma, kas esituse pidamine Rootsis, wõi Rootsi paigutamine mõne teise meie wälisesitaja alla. Meie ei ole weel kusagil ei näinud ega kuulnud, et seda asja oleks kaalutud, iseäranis tema majanduslise tähtsuse küljest, ja sellepärast näib meile teatawal määral liig rutulik olewat see kõikunine meie wälisesituse kawas, mis meie Rootsi iseseiswa esituse tegeliku kaotamise peale wälja on wiinud.

III.

Ei ole üleliigne juure lisada, et eelmisega koos Rootsi esitamise panemine meie Soome esitaja peale, näib kahjulikuks wäärsammuks muutuwat. Wõib olla, et ole õiged need teated, et meie Soome esitaja peale ühel hoobil on pandud ka meie esitamine Skandinaawia riikes, kuid ühel wõi teisel puhul wõiks ehk järgmisi asjaolusid kaalumisele wõtta.

Oleme meie Soomega transiidi alal wõistlejad, nagu see wastuwaidlemata kindel on, ja püüawad soomlased Rootsist tulewaid kaubahulkasid oma sadamatesse tõmmata, nagu see ka wastuwaidlemata kindel on, siis wõib sellest kahele sama selgele järeldusele tulla meie Soome esitaja töö ja tema tagajärgede suhtes. Meie Soome esitajal tuleb siis emma-kummat walida: kas mitte midagi teha meie kaubandushuwide suhtes Rootsis, wõi kui teha, siis algusest peale oma ajukohal Helsingis wastolusse satuda. Meie ei wõi ei meie ringkondade pärast, kes kaubandusest elawad, weel wähem aga meie üldmajanduslise seisu ja huwide pärast lubada, et meie kauplemine Rootsi kaudu wõi Rootsiga wäheneks, ja sellepärast peame nõudma, et meie esitaja, kes küll mujal elab, aga meid Rootsis esitama saab, kõik ära teeks selle kauplemise alalhoidmise ja suurendamise sihis.

Läheb aga meie esitaja selleks selgitustööd tegema Rootsis, kas ajakirjanduse informeerimise wõi muul teel, siis on wastolu seal, ja tema tegewus Soomes saaks wäga raskendatud.

Meie ei puuduta asja isikute seisukohast, kes Rootsis olnud, wõi Soome lähewad. Wõib olla, et ole senised esitajad Rootsis suutnud kõiki nende peale pandud lootusi täita, kuid sellepärast ei saa weel kinnitama hakata, et meil puudub tarwidus eriliselt meie erilisi huwisid Rootsis kaitseda. Ja kui osawad ka ei oleks meie esitajad Soomes, oleks liig julge tõendama tulla, et nad parematini meie huwisid Rootsis suudawad kaitsta, kui seda senised esitajad seal teinud. Nagu näidatud, kardame meie, et see kaitsmine kas täiesti saab puudama, et wastolusid Soomes kui asumispaigas mitte wälja kutsuda, wõi kui sellest ei taheta hoolida, siis wõib esitustöö Soomes iseenesest raskeks minna.

Meie majanduslise arenemise pärast, millles kauplemine kahtlemata suurt osa mängib ja ka edaspidi mängima saab, peame oma kohuseks nende asjaolude peale tähelepanu juhtida. —i

Tallinnas, 26. aprillil 1922. a.

———ooo———

Saksa-Wene sõprus.

Üks — wist Inglise — leht kirjutas hiljuti, Saksa-Wene lepingu allakirjutamist tulla kõige tähtsamaks sündmuseks pidada, mis pärast sõjariistade rahutegemist Saksamaa ja liitlaste wahel Euroopa meeli wallanud. Ja tõepoolest, kui sündmuste suurust hinnata kõnu järele, mis nad sünnitawad, siis wõiks küll arwata, et Rapallos, kus Rathenau ja Tshitsherin ühele paberitükile kõrwuti oma nimed panid, pomm on plahwatanud, mis meie planeedi wärisema paneb. Juba pühadest saadik ei kõnelda ega kirjutata nähtawasti terwes ilmas enam millegist muust, kui sellest. Kogu Genua konwerents isegi on selle warju jäänud.

Ja ometi, mis on siis õieti sündinud? Kas on ilmapoliitikas järsku ja ootamatult mõni uus tegur juurde tulnud, mis raskuspunkti ta seniselt paigalt mujale ähwardab nihutada? Kas on senises jõudude wahekorras, mis pärastsõjaaegsele ilmapoliitikale ta sisu ja sihi andis, mingi sügaw muudatus tekkinud?

Kõige parema tahtmise juures ei saa seda ega teist näha. On ainult kirjalikult dokumenteeritud üks sihtjoon, mida Euroopa poliitikas pärast sõda juba on harjutud iseenesest mõistetawaks pidama. See on Saksa-Wene wastastikune lähinemine nii majanduslisel kui poliitilisel wõitluswäljal.

Kellele on see wõimalus, õigem, paratamatus senini saladuseks olnud? Peaaegu kõigist nõupidamistest, mis senini Wenemaa ülesehitamise küsimuse arutamiseks peetud, on Saksamaa osa wõtnud, wähemalt aga on teda teiste suurriikide poolt alati kui kõige mõjuwamat tegurit selles ülesehituse töös teadlikult silmas peetud. Ja midagi ei ole loomulikum, kui see. Suurtööstuse riikidest asub Saksamaa Wenemaale kõige lähemal. Tema wõib, peale toiduainete, pea kõike pakkuda, mida lagunenud Wenemaa praegu kõige hädalisemalt wajab, raudtee weduristkuni piikisnöõbini. Ja seda kõike odawama hinnaga, kui ükski teine maa. Temal on ka määratud hulgal osawaid ja agaraid inimesi, kes otse Wenemaal enesele wõiwad käe külge panna uue elu loomiseks. Kõiges selles on Saksamaa seisukoht wäljaspool wõistlust. Ja ükski wõim ei suudaks takistada Saksa kaupe Wenemaale weeremast, kui aga wenelased nende eest, üks kõik mis kujul, maksta suudawad. Ja ükski wõim maailmas ei soowikski seda ka takistada. Seist kust peaks siis Saksamaa wõtma need määratud summad, mida liitlased talt sõjakahjude heakstegemiseks nõuawad, kui ta oma tööstussaadusi wälja ei wea?

Lutsifer.

47

Jean de la Hire'i romaan.

Hauptmann asus kohe Wolffi woodi ja Corsati ette, nii et ta Sainclairi, Corsat'd ja Piloud silmas wõis pidada. Ta waatas mõõdaminekut pealt. Paremas käes hoidis ta automaat-püstolit.

„On see ettewaatuseks meie wastu? küsis Sainclair endalt, wõi mõne oma mehe wastu, kes... Kuid ei! see wõib ainult meie wastu olla. Nii siis Lutsifer ei kaitsegi hauptmanni nägematu seinaga?... Ja mispärast jäetakse meile wabadus mõtelda ja tegutseda, kuigi kindlas ja kahtlemata hästi walwatud wangikojas... Sestsaadik kui ma Schwalzrockis wiibin, pamen ma tähele üksteisele wastukäiwaid mõistatusi. Kui see wastukäiwus Lutsiferi poolt meelega on esile kutsutud, siis tähendab see küll, et Lutsiferi wõim ei ole piiramatu?... Hm! Kõik see on wäga huwitaw! Kõigi põhjuste juure, mispärast ma elada ja wõita tahan, tuleb weel üks põhjus: ma tahan ära mõista need mõistatused, seletada neid saladusi, ja mustade teaduste pealt katet ära wõtta..."

Nii endaga kõneldes, pani Sainclair mõõdaminekut weel paremini tähele, kui Corsat ja Pilou ehk ka need küll wäga tähelepanelikud olid. Tema ei lugenud inimesi, kes mööda läksid, sest ta teadis, et seda tegid Corsat ja Pilou. Tema waatles nägusid.

Peaaegu kõik olid tugewad mehed, kuid keegi ei saanud hiigla proportsioonidega hauptmanni wastu. Nende näod tunnistasid keskpärasest mõistusest. Nad olid üksköiksed, wõi resigneerunud. Paljudel olid toored näod ja julmid silmad. Nad astusid raskelt, taktis. Kõik kandsid ühesugust wormi. Ühedel oli üks, teistel kaks, kolmandatel kolm kollast paela käikstel.

Siis järgnesid, ilma waheta, naised. Need olid pakjud Põhja-Saksa tüdrukud wõi pikad ja tugewad Helwetsia neiud Saksa kantonitest. Nendel olid peaaegu kõikidel kohkunud näod. Sainclair pani tähele, et nad olid peaaegu kõik wäga ilusad wõi wäga kenad, noored, tugewad ja proportsioneeritud. Nad kandsid wärwirikkaid Tirooli rahwariideid, nagu neid kogu ilma music-hallides wõib näha. Nende undrukud olid lühikesed, käsiwarred paljad, nende [illegible] wäga wõimsalt wälja[illegible]gatud.

Mõõdaminnes waatlesid nii mehed kui naised surmamõistetuid paremalt ja pahemalt. Meeste silmist paistis nürimeelsus wõi julm rõõm. Naiste näod olid täiesti üksköiksed: nemad ei ilmutanud kõige wähematki uudishimu. Paljud läksid mööda, ilma et nad pead paremale wõi pahemale poole olekfid pööranud.

Äkki lõppes tampunine sissetuleku ukse juures. Hauptman muutis kohta ja astus wiimase naise järele. Enne kui ta wälja läks, pööras ta weel kord pead ja heitis prantslaste poole pilgu, millest paistis wihkamine ja metsik rõõm.

Mõlemad uksed läksid niiüd ilma kõbinata uuesti kinni. Rongikäik oli lõpetatud. Aega, kui kaua mõõdaminek kestis, Sainclair ei mõõtnud.

— Mitu meest oli? küsis ta.

— Wiiskümmend kaheksa, wastas Corsat.

Sainclair pööras sakslase poole.

— Wolff, ütles ta, kakskümmend kaheksa rohkem, kui sina teadsid, sina ja kadunud Ragh ühes arwatud... Pilou, kui palju oli naisi?

— Kolmkümmend! wastas Pilou.

— Oo! kui see ka kõik on, siis on see ikkagi suur jõud!...

— Kelle tundmisest meil aga mingit kasu ei ole, lõpetas Sainclair. Wolff!

— Mu herra!

— Mis kella ajal tuuakse meile süüa?

— Kunagi ei tooda meile süüa, wastas Wolff, meie oleme ju surma mõistetud. Meie ei söö ega joo enam. Meid ei tulda enam waatamagi.

Kui surmaotsus meie kallal harilikult tähtajal täide saadetakse, siis peab see homme sündima, kõik tänase õhtupooliku ja kogu öö wõime rahulikud olla.

— Wäga hea. Tänase õhtupooliku ja öö tarwitame selleks, et siit wälja pääseda. Corsat! Pilou!

— Peremees!

— Kas teie tunnete oma pea täiesti waba ja peaaju selge olewat? Kas teil on selge teadmus oma lootusest, surma käest ära pääseda, ja oma tahtest, seda lootust teostada?

— Jah on, peremees! wastasid mõlemad.

— Tubli! Kui teie tunnete oma mõistust tumenewat, oma lootust kaduwat, oma tahet tõkklewat, siis teatage sellest mulle kohe! Oma energiat ühendades, hurbame paremini wastu panna, kui Lutsifer heaks arwab meie waba otsustamiswõimet halwata. Ja nüüd peame ühe tunni rahu.

Jean de Sainclair Õnnägija sirutas end woodisse, sulgus silmad ja hakkas mõtlema kõige selle peale, mis temale oli juhtunud, sest saadik kui Prillant teda 7. mail kutsus. Kõigest üheksa päewa oli sellest mööda läinud. Ja kui palju sündmusi, mõistatusi, arusaamatud asju selle üheksa päewa jooksul!... Õnnägija hakkas neid sündmusi üksaawal läbi mõtlema, neid loogiliselt siduma ja nendest oletusi tegema. „Ta uuris kaarti", nagu ta lühidalt ütles. Kaarti, kus walgeid, tundmatuid maid rohkem oli wärwilisi, läbiuuritud maid. Kuid wiimased ei olnud enam, nagu esimestel päewadel, täiesti eraldatud üksteisest. „Mina hakkan juba orienteeruma nendes kohtades!" ütles endale Sainclair, keda see töö takistas eelseiswa piina ja surma wõimaluse peale mõtlemast.

Corsat ja Pilou olid end ka wälja sirutanud ja, Wolffi suureks kohkumiseks, jäid kohe magama.

Kui tund oli mööduud, äratas Sainclair mehed jälle üles. Nad kargasid üles, hõõrusid silmi ja olid kohe, nagu nad pidid olema. Nende selgetest pilkudest ja nende naeratusest järeldas Sainclair, et nad ikka weel niisama w a b a d olid nagu tema ise.

— Niiid tööle! ütles ta. Wolff, seisa sinna püsti. — Pilou, karga tema otsa. Corsat, anna mulle lõikaja. Ja walwa siis uste järele. Kui keegi sisse tuleb, tapa ta ära. Tapa kindlasti, pauguta browninguga. Niiid ei tule kellegile armu anda. Iga takistus tuleb armuta kõrwaldada. Meie elud ja teiste elud, kes meile on kallid — ja kes maailmale on kasulikud — olenewad meie wõidust. Meie peame wõitma. Wõi meie surem'e. Kuid sel wiimasel juhtumisel ei wastuta meie enam millegi eest.

Seda öeldi toonil, mis hingesse tungib. Isegi Wolff oli sellest waimustatud, nii et ta jälle julgust ja lootust sai.

— Upp! ütles ta.

Atleedi seisandis, kes „inimpüramiidi" kannab, oli Wolff selleks tugewaks aluseks, mille peal Pilou ja Sainclair end üksteise otsa püsti ajasid.

Õnnägija osawates kätes hakkas lõikaja läga läbi saagima...

Kuiu kõik, kõik, neli minutit...

Kuid äkki lõikaja ei lõiganud enam ja Sainclair pahandas:

— Needmine!... Nägematu sein!...

Tema mõlemad käed tõugati tugewasti ülewalt alla, tema pea ka. Ta oli oma põlwi paenutanud ja tundis oma pead lakke puutuwat... Kuid päris wõlwlagi oli ühe meetri wõrra temast kõrgemal. Oma käsi, mis lõikajat hoidsid, ei saanud ta enam oma pea kohale tõsta!... Ta sai kohe aru, millest asi seisab:

— Nägematu sein!... Maha!...

Ta hüppas laua peale ja sealt põrandale. Pilou ronis Wolffi otsast maha.

— Aah!... tegi sakslane.

Sainclair, Corsat ja Pilou waatasid talle otsa. Ta oli nagu kiwinenud, nägu rahulik, silmad ilmeta. Õnnägija sai sellest aru; tema seltsilised aimasid.

— Olge walwsad, sõbrad! ütles Sainclair wõimsa häälega ja wõttes oma mõlemate kätega neil wennalikult õlgade ümbert kinni. Olge walwsad! Nägematu sein ümbritseb meid. See on juhtunud kõlaletung meie mõttewabadusele, meie tahtewabadusele... Meie ei taha järele anda, meie ei anna järele!...

Ta tõmbas neid tahapoole, istus ise ja pani ka neid oma kõrwale woodi peale istuma.

Ta wahtis neile järgimööda otsa, ühendades oma hinge nende hingega, õhutades nende energiat.

Kui ta neid nägi küllalt tugewana, hakkas ta nendega kõnelema. Nemad wastasid. Kui Wolff oleks kuulda wõinud, siis oleks ta neid kuulnud, pea tõsistena, pea naerwatena, meele tuletawat oma endiseid wägitükke Afrikas, Okeaanias . . .

Et Lutsiferi kütkest pääseda, põgenesid Sainclair, Corsat ja Pilou oma mõtetega minewikku.

See kestis tunde, päewa ja öö tunde, siis weel päewa tunde.

Kõik need tunnid Sainclair, Corsat ja Pilou wõitlesid, kõnelesid, kõiki oma jõudusid kokku wõttes.

Esiti oli neil janu, siis tahtsid nad süüa ja wiimaks hakkas uni neile pääle kippuma. Nad hakkasid tartma, et nad wahest nõrkewad ja ei jõua enam üht päewa wastu panna.

(Järgneb.)

———ooo———

Need kõik on aabitsatõed.

Sama enesest mõistetaw on see, et Wenemaa Saksamaaga peab sõprust otsima ja et üksi wõim teda pika peale saksasõbralikku poliitikat ajamast takistada ei suudaks, olestades, et see poliitika temale kõige kasulikum on. Seda teawad isegi prantslased. Ja saksasõbralik poliitika on Wenemaale kõige kasulikum. Rääkimata poliitilisest toetusest, mida niisugune, ikkagi weel wägew liitlane talle pakkuda wõib, tõotab lähem wahekord Saksamaaga Wenemaale ka wõrdlemisi lahkemaid majanduslisi wäljawaateid, kui sõprus mõne muu suurriigiga.

Üks on kindel: Wenemaa kui majanduline organismus on surnud. Kõik, mis nõukogude herrad praegu suurel suul kõnelewad Wenemaa tähtsusest ilma majanduse terwendamises, on selles mõttes, milles ta öeldud, tühi jutt. Kommunistid deklameerimad kõdus ja wõrsil Wenemaast kui mingist aktiiwsest wõimust ilma majanduses — nii on Wene kaubandusline esitaja Leipzigi messel lahkelt lubanud, et Wenemaa tahab Euroopa ülesehitamisest osa wõtta. Tõepoolest ei ole aga Wenemaa ega saagi mitmel ajal ei mingil määral olema ilmamajanduspoliitika subjekt, waid wõib olla ainult selle objekt. Mitte see, kes teeb, waid kellega tehakse. Peaaegu seesama, mis Kanaada seitsme-kaheksakümne aasta eest, ainult selle wahega, et minewik ta tulewiku eduteel igal sammul tüliks ees on, mida Kanaadal mitte ei olnud. Ta peab paratamatult saama wõõra kapitaali ekploateeritawaks, kes tolle wöö wööle ja kingad jalga paneb, käskides teda minna mitte sinna, kuhu tema tahab, waid kuhu käskijale kasulik; nagu omal ajal olla öeldud Peetrusele.

Seda kõike teawad ka wenelased ise wäga hästi. Ja sellepärast wõib kogu nende püüe ainult selle poole sihitud olla, kust ja kuidas leida käskijat-ekspluateerijat, kes wõimalikult wähe kardetaw. Selleks wõib loomulikult olla ainult Saksamaa. Saksamaa kaotas sõjas kõik, peale oma heas korras olewa tööstuse, oma inimeste raugemata töökuse ja nende wõime wõõrastes oludes kiirelt tõusneda, jah, isegi wõõrasse rahwasse ära sulada. Kõiki neid omadusi wõib ta Wene majanduselu wirgutamiseks wiimasele kasulikult tarwitada. Kuid selle juures puudub tal jõud Wenemaad politiitiliselt oma käpa alla suruda. Seda mitte nii wõrd wenelaste oma wastupanekujõu, kui just wastumõju pärast, mida awaldawad selles sihis teised suurriigid. Ja nii wõib Wenemaa sõprusest Saksamaaga wõita majanduslikelt wähemalt niisama palju, kui liidust Inglismaaga wõi Prantsusmaaga, ei tarwitse aga temalt karta seda poliitilist surwet, mis näit. inglaste poolt paratamatuks saaks, kui ta need uute warjaagidena oma asju korraldama kutsuks.

Niisugused on peapõhjused, mis Saksa-Wene sõpruse iseenesest mõistetawaks käskiwaks wajaduseks teewad, mis ühelt poolt ilmasõja, teiselt poolt Wene enesetapmise rewolutsiooni tagajärgedest wälja kaswanud. Seda wajadust ja sellest tingitud Wene-Saksa poliitikat ei kaotaks ka see, kui Rapallos allakirjutatud leping tühjakski tunnistataks. See oleks samasugune oluliselt suurema tähtsuseta meeleawaldus, nagu seda oli lepingu allakirjutamine just Genua konwerentsi nina all, kuna tõeliselt mõõduandwaks endiselt ikkagi jääksid tõeolud.

Nende tõeoludega rehkendada püüides, meie huwisid nendega kokkukõlasse wiia peab olema ja jääma ka meie wälispoliitika tähtsamaks käsusõnaks ja eesmärgiks. Kerge see ei ole. Kuid ta on paratamatu, kui oma riiklisele iseseisuusele tahame püüdwat alust luua.

———ooo———

Eesti kaubandus Wenemaaga.

Kaubandus-tööstuse ministeeriumi kaubandusosakond awaldab järgmise teadaande:

Märtsikuu jooksul ei ole Eesti äride esindajad Wenemaal ühtegi lepingut teinud. Sisse tulid kaubad ainult endiste lepingute täitmiseks. Läbirääkimistel on suuremad pakkumised Eesti äride poolt põllutööriistade ja söögiainete peale wastukauba eest. Kaubanduse soikumine on seletataw uue wooluga, mis wäliskaubanduses Wenemaal praegu walitseb. Et see wool ärilist läbikäimist Wenemaaga uuele alusele sunnib seadma, siis on kasulik uusi põhimõtteid liigemalt tunda.

Kuni tänawu aasta märtsikuuni oli 1919. a. wäljaantud wäliskaubanduse reguleerimise dekreet makswel. Dekreedi järele oli wäliskaubanduse komissariaadil ainuõigus wäljamaaga läbi käia kaubanduse suhtes. Kuid toiduainete ja tööstusmaterjaalide puudus, mida Wnjeshtorg kõrwaldada ei suutnud, sünnitas ägedat Wnjeshtorgi arwustamist, mille tagajärjel üksikud riigiasutused ja kooperatiiw-ühisused wõimaluse said wäljamaa äride esitajatega otsekohesesse ühendusse astuda ja lepinguid teha, mis Wnjeshtorg sunnitud oli kinnitama. Et neil asutustel wäliswalutat ei olnud, siis tehti need lepingud enamasti nõukogude rahas. Selle tagajärjel hakkas Wenemaale suuremal hulgal kaupasid sisse woolama. Järjekindlad uue majanduspoliitika poolehoidjad hakkasid ka wäliskaubanduses takistawa riigimonopoli kaotamist ja eraalgatusele wabadust nõudma, seda rohkem, et riik ainult riigitööstuse ja üldiste riigitarwiduste eest hoolt wõib kanda, kuna uue majanduspoliitika läbi elule kutsutud eraettewõtted ilma wäljamaa läbikäimiseta areneda ei wõi. Wabakaubanduse eestwõitlejad wiisid asja nii kaugele, et juba olla wälja töötatud dekreedid, mis eraalgatusele laia wabaduse iseäranis söögiainete sissewoos pidi andma.

Praegust korda wõiks järgmiselt defineerida. Kõik wäliskaubandus jääb Wnjeshtorgi walwe alla. Wnjeshtorg realiseerib iseseiswalt riigi eksportkaubad ja ostab üles kaubad riigi sissetoostu plaani järele. Riigitööstuse saadused ja muud trustide eksportkaubad realiseerib Wnjeshtorg kommisjoni aluste ja ostab saadud summa eest wäljamaa kaupasid wastawa asutuse esitaja juures- ja nõusolekul. Iseseiswalt, aga siiski Wnjeshtorgi kontrolli all, töötab wäliskaubanduses Tsentrosojus. Selle kõrwal annab dekreet wõimaluse ka eraalgatusele wäliskaubanduses töötada aktsiaseltside kaudu, mis riigiasutused erakapitaaliga koos wõiwad asutada. Seejuures tuleks weel tähendada, et praegusel ajal iseäranis terawalt silma paistab Wnjeshtorgi tendents otsekoheselt ilma waheltkauplejateta wäljamaa kaupasid osta, seejuures poliitilisi ja majanduslisi eesmärke silmas pidades. Wäljamaa äridega tehtud lepingutes äratab tähelpanu, et neis kaunis laialt Wenemaad krediteeritakse. Nii ostis Wnjeshtorg Norramaalt kõik selleaastase heeringate püüdmise wälja, kusjuures lõpparwe 1924. a. suwel tuleb öiendada. Niisama on Rootsist masinad ja masina jaod osteatud krediidiga 2 aasta peale. Ühe Inglise firma lepingus on krediit ette nähtud ühe aasta peale. Kui selle olukorra juures tähelpanna, et lepinguid nõukogude rahas enam ei kinnitata, siis peab otsusele jõudma, et Eesti wäliskaubandusele Wenemaaga lõpp on tehtud.

Sellele wastawalt wõib Eesti kaubandus Wenemaal ainult oma põllutööstadustega ja tööstuse produktidega esineda, mis walunta wõi wastukaupade wastu müüakse, ehk ta peab lähemaid ühendusi wäljamaa tööstusega looma, mis Eesti äridele wõimaldaks samadel tingimistel, millel wälisturg ostab ja müüb, Wenemaaga kaubelda.

Siin tuleks tähele panna, et sega-aktsiaseltsi asutamine kaubanduse wõimalust märksa kergendaks, sest seeläbi awaneks tee sisse- ja wäljaweole. Kui eitawalt wäljamaal (iseäranis Inglismaal) nende segaseltside peale waadatakse, peab siiski tunnistama, et põhikapitaali mahutatud raha suuri kaubanduse wõimalusi awab. Seejuures ei ole see summa kuidagiwiisi hädaohus. Senini kinnitatud aktsiaseltside põhikirjades (üle 18) on ette nähtud, et wäliskapitaal wäljamaa panka sisse maksetakse, nii et Wene raha Wenemaal ja wäljamaal töötab, kusjuures juba seltsi juhatus selle eest hoolt kannab, et ekspordi ja impordi wahel alati soowitaw wahekord oleks ja et wäljamaa kapitaal igal ajal Wenemaalt eksporteeritud kaupadega oleks kaetud.

ETA.

———ooo———

30. aprillil s. a. inwaliidide heaks toimepandawate pidustuste kawa.

Tänowune inwaliidide päew tõotab Tallinnas suurejooneliseimaks pidupäewaks saada kui läinud aastal. Sellekohase komitee poolt wäljatöötatud kawa järele kujuneks 30. aprilli pidustused järgmiselt:

Kell 10 hommikul kogunwad rongikäigust osawõtjad autod ja muud sõidurriistad Wene turule naisgümnaasiumi ette. Siinna kogunewad ka mitmed orkestrid.

Kell ½11 ilmuwad jõuudid ja merewäe orkester 1. reaalkooli ette.

Kell 11 kogunwad kõik pidustustest osawõtjad organisatsiioonid üheks orkestritega Wabaduse platsile, kus nad paraadiks üles seatakse.

Kell 12 wõtawad siseminister, garnison üleem ja linnapea paraadi wastu.

Kell 12.15 m. algab rongikäik. Rongikäik liigub Wabaduse platsilt Toom-, Wabali- ja Trooonipärija puiestee, Pika t. Raatuse platsi ja Wiru tän. kaudu Wene turule.

Kella 2—7 artistide ülesastumised täna watel ja platsidel.

Kella 3—½6 muusika tuletõrjujate orkestri poolt Wiruwärawa mäel.

Samal ajal mängib Kadriorus merewäe orkester.

Kella 4—½7 muusika sõjaministeeriumi orkestri poolt Kaarli kiriku puiesteel.

Pidustused lõpewad kell 7 õhtul.

Tänawpidustustest wõtawad osa: mustlaste koorid, näitlejate trupid, orkestrid ja wilepillide koor. Pidustuste raiooniks on peaasjalikult kesklinn.

Lendawad kabareed sõidawad ringi mööda kabareesid ja seltsimaju, kus nad etendusi annawad.

Rongikäigust ja pidustustest wõtawad osa 22 seltskondlist organisatsiooni, 7 orkestrit, 12 weoautot ja 3 kerget autot.

Eraisikutel, kes oma sõiduriistadega soowiwad rongikäigust osa wõtta, tuleb kell 10 hommikul Wene turule ilmuda, kus nad teistega ühinewad.

Pääsetähed paraadile.

Isikud, kes Wabaduse platsil ära peetawat paraadi lähemalt näha soowiwad, wõiwad omandada sellekohased auwõõraste pääsetähed, mis raekojas müügil on á 1000 mk. Auwõõraste platsid on Peetri samba juures.

Korjandused inwaliidide päewal.

Sisemine korjandus lehtedega ärides, pankades, asutustes ja eramajades algab juba reedel. Karbikorjandus tänawatel on 30. aprillil ja 1. mail.

Sissemnek restoraanidesse ja kabareedesse 30. aprillil ja 1. mail on maksuline: alammäär 50 mk., milline sissetulek inwaliidide heaks läheb. Samuti läheb inwaliidide kapitaali toetamiseks 30. aprillil toimepandawate lõbustuste pealt wõetaw lõbustusmaks.

Inwaliidide päewa korraldamine on wiimud ja tuntud seltskonna tegelaste käes sellepärast ei tule pidustuste kordamineku kahelda. Jääb ainult soowida, et publikum pidustustest kõige elawamalt osa wõtaks, ja peaasi, oma weeringuid ohwerdamast ei keelduks.

Inwaliidide austamine.

Kõige ülewamaks numbriks 30. aprilli pidustustes on inwaliidide austamine, mis järgmiselt sünnib.

Peale paraadi lõppu Wabaduse platsil, asetatakse wigastatud sõjameeste ühingu poolt selleks määratud wabadussõja inwaliid auawalduste saatel autosse. Auto liigub sõjawäe eskortide ja seltskonna esitajate saatel rongikäigu eesotsas läbi tänawate.

See tseremonii oleks auawalduseks kõikidele wabadussõja inwaliididele.

———ooo———

Tallinna linnawolikogu koosolek 26. aprillil.

Juhatab Maasing.

Esimesena tuleb arutusele linnapanga 1921. a. aruande kinnitamine.

Mitmed wolinikud leiawad, et linnapanga tulud on liiga wäikesed, eriti siis, kui arwesse wõtta madalat üüri, mis pank oma ruumide eest maksab.

Etteheidete peale wastab linnapea, seletades, et panga tegewust piirab wäike põhikapitaal. (2.000.000 mk.).

Pikemate läbirääkimiste järele kinnitatakse aruanne.

Samuti kinnitatakse ka linna pandimaja 1922. a. lisa eelarwe 610.000 m. suuruses.

Järgmine päewakorra punkt — kantseletaksu sissefeadmise küsimus — tekitab kestwaid waieluſi.

Lnw. Tulp (s.-d.) kardab, et maksu läbiwiimise kulud sama suureks tõusewad, kui tulud, peale selle läheks asjaajamine keerulisemaks ja hulk asjatut kirjawahetust tuleks juure. Sellepärast tuleks maksu sissefeadmine eitawalt otsustada. Hääletamisel otsustati maksu wõtmine 1. maist teostada.

Isikumaksu wõtmise küsimus.

Linnawalitsus on ette pannud 1921. a. puudujäägide katmiseks iga isiku pealt, kes linna piirides 1920. a. tulumaksu maksjate nimekirja olid üles wõetud, ühekordset maksu wõtta 250 m. suuruses. Maksust oleks wabastatud need, kelle tulumaks üle 250 m. ei tõusnud. Sel teel loodab linnawalitsus 5.000.000 mk. sissetulekut saada. Tekkiwad pikad waielused. Lnw. Mürk (majaom.) leiab, et maks õiglane ei ole ja tuleb tagasi lükata; sedasama toonitab ka Tulp (s.-d.) Maksu tagasilükkamise poolt kõnelewad weel paljud, kuna linnapea Ressoon ja lnw. Drewerk linnawalitsuse ettepanekut taitsewad. Hääletamisel saab ettepanek 21 häält poolt ja 21 wastu; kuna juhataja oma hääle poolt annab, siis tunnistatakse isikumaks wastuwõetuks.

Kinodelt lõbustusmaksu wõtmise korra muutmine.

Kuna praegune lõbustusmaksu wõtmise süsteem kuritarwitusi ja rahulolematusi on ellu kutsunud, otsustas linnawalitsus seda muuta.

1. maist s. a. algades kawatsetakse lõbustusmaksu wõtta mitte enam piletite waid platside arwu pealt, kus juures iga tooli pealt wõetaw summa toolide arwuga wastupidises proportsioonis on.

Läbirääkimiste järele kiidab wolikogu linnawalitsuse ettepaneku heaks.

Maa-alade obrokile andmine.

Kaegi Ed. Pohl oli linnawalitsuselt paluund Walli ja Müüriwahe tän. wahel asuwa linnamüüri all olewat maa-ala obrokile anda, ja müüri selle mahakiskumiseks, temale ära müüa.

Kinnetatud müür minna Pohli kruudist läbi ja takistada kawatsetawa maja ehitamist. Tõusid jällegi pikad waielused. Toonitati mitmelt poolt, (Tomp, Tulp j. t.) et ei tohi linna ajaloolisi müüre häwitada; neid peaks igal wõimalusel püüdma alal hoida ja nende omapärast ilu nähtawale tuua. Arhitekt Pärna (ehitusosakonna juht) seletab, et sellel müüril mingit ajaloolist wäärtust ei ole, see olla peidetud majade wahele, lagunenud jne.

Lõpuks otsustakse müüri mahakiskumine ja maa-ala obrokile andmine jaatawalt. Samuti antakse a.-s. Lutherile Weerenni tän. 2053 ruutsüllaline maa-ala obrokile.

Liikumata waranduse omandamiseks Wittenhofi tän. 40 määratakse 290.000 mk. ja kehwadele kodanikudele makluta turupiletite wäljaandmiseks 50.000 mk. krediiti.

Mõlemad küsimused otsustati pikkade ja üksikasjadesse minewate waieluste järele.

Endisiele linnateenijatele Ostermannile ja Luiker'ile ühes perekondadega määrati 2500 mk. ühekordset abiraha.

Edasi anti Rootsi kuningliku tsirkuse omanikule Palmgren'ile

tsirkuse awamiseks

Merepriesteel Kanuti Gilde aias luba.

Lõbustusmaksuks määrati iga etenduse pealt 10.000 mk. Ühtlasi anti luba tsirkuse hoones alkoholita einelauda awada. Tsirkuse hooaeg on 15. maist kuni 15. septembrini.

Kõrtsid ei leia armu.

Linnawalitsus on wolikogule esitanud o.-ii. „Salwe" palwe Jaani t. 8 Põhja pangamaja keldris restoraani awamiseks luba anda. „Salwe" tõotab rahwast sööta ja joota wõrdlemata odawalt, kui seda teised on teinud.

Linnawolikogu leiab, et Jaani kirik ka ilma kõrtsita wõib püsida ja lükkab palwe tagasi.

Samasugune saatus sai osaks P. Wiisaki palwele, Piirital tema päralt olewas kohwimajas alkoholi müüki lubada.

Wolikogu jäi arwamisele, et Piirital jaikub ka ühest kõrtsist.

Tagasi lükati ka P. Sepperi palwe, Balti jaama cinelauas õllemüüki lubada.

Päewakorras edasi minnes wabastati lõbustusmaksust terwe rida pidusid ja lubati mõnele wäljamaalasele Tallinnas liikumata warandust omandada.

Ameerika Punasele Ristile otsustati, tegewuse lõpetamise puhul, tänu-aadress anda ja määrati selle juures tekkiwateks kuludeks 120.000 m. krediiti. Samuti otsustati tänu awaldada lady Pageti missioonile, kes ka oma tegewuse Tallinnas lõpetanud.

Järgnewad terwishoiu kuraatorite ja ärining töökaitse kommisjoni liikmete täiendawad walimised.

Uue linnanõuniku kandidaadiks R. Antropoffi asemele seatakse Saksa rühma poolt üles kõigi Maydel.

Et kandidaat wolikogule tundmata on, wõtab Saksa rühm walimise päewakorrast ära.

Koosolek lõpeb kell 10.15 m.

———ooo———

Rahwamajandus.

Tööpuudus Lätimaal.

Nagu „Segodnjast" loeme, on Läti töö-minister ajakirjanduse esitajaid tutwustanud Läti töötatööliste küsimusega, mis wiimasel ajal olla terawama kuju wõtnud.

Käsitades tööpuuduse põhjusi, arwanud minister nende kohta nii:

Eelarwe kärpimise tagajärjel on tuntawalt piiratud ja suuremalt jaolt katkestatud omawalitsuste algatusel tehtawad tööd. Ülesi Riias on 2500 töölisest, kes olid omawalitsuste tööde juures tegewad, lahti lastud 1200. Samuti on wähendatud töötatööliste palka meestele 80 r. kuni 60 rublani päewas, naistel 60 r. 45 rublani.

Tööta tööliste arwu suurenemine on tõsine ühiskondline õnnetus, mis praegusel ajal omane kõigile Euroopa maadele, ja saab arwatawasti weel kaua kestma. Sellepärast on täiesti arusaamatu, kuidas mõned ajalehed wõiwad küsimust nii kergelt wõtta — nähes temas ainult tööliste kurja tahtewõimu tagajärgi.

Peale üldiste põhjuste awaldawad tööpuuduse suurenemise peale Latwijas mõju kohalikud põhjused — sõja häwitused, hulgaline pagulaste tagasitulek, ning wiimasel ajal riikliste ettewõtete likwideerimine. Mehaaniliselt wäheneb eelarwe. Kerge südamega kustutatakse maha krediit majandusliste ettewõtetele ja ei mõelda selle teo tagajärgede peale. Teatawat mõju awaldab ka sõjawäe demobiliseerimine ja riigiteenijate koosseisude wähendamine.

Niiwiisi ühest küljest kokku hoides, oleme sunnitud teiselt poolt tegema liig suuri kulusid.

Senini on walitsus annud omawalitsuste tööde toetuseks 50 miljoni rubla. On tehtud mitu wäärtuslist tööd, kuid üldiselt wõttes ei ole tööd kiillalt süstemaatiliselt organiseeritud. Kui krediiti saadakse jao kaupa suure maewaga, on wõimata teha kindlat plaani. Mis puutub tööliste eneste töötwiljakusse, siis on ta harwa wähem rahuaja normist.

Isegi pärast seda, kui töötasu wähendati, nagu näit. Riias, kus palgad on nüüd poolewõrd wähemad eraettewõtete palkadest, ei ole töötwiljakus langenud.

Peab järjelikult tunnistama, et suur enamus tööta töölistest wõtab oma rasket seisukorda wäga tõsiselt ja on walmis wastuwõtma misjugust tahes tööd. Õnnetus on selles, et meie n. n. erapooletud ametiühisused ja teised pahempoolsed grupid püüawad kasutada töötatööliste seisukorda oma poliitiliste eesmärkide suhtes, hoolitsedes just kõige wähem tööta tööliste kasude eest. Niisuguse tööpuudusega spekuleerimine ongi tekitanud mitmel korral ärewat meeleolu Riias ja Liibawis ning on takistanud kawakindlat tööd.

Läti töö-ministeerium wõtab arwesse kõik ajakirjanduse tõsised näpunäited. Kõige pealt käib see nõuande kohta — kasutada tööta töölisi põllutöö alal. Ministeerium saatis wälja ankeedi selle küsimuse selgitamiseks. Wastus on tulnud 75 protsl. waldadelt. Nende wastuste järele on käesolewal aastal maale waja umbes 20.000 töölist (meestöölisi — 9000, naistöölisi — 7000, karjaseid — 4000). Paljudel tagasi saadetud ankeedi-lehtedel on peal märkus, et linna töölised ei kõiba maale, sest et nad ei oska teha maatööd ning esinewad liig suurte nõudmistega.

Mis puutub palgasse, siis teenib omawalitsuste andmete järele meestööline aastas 22.000 rubla (maksud naturas ühes arwatud), naistööline — 13.000 r., karjased suwe eest — 7000 r., poisikesed — 13.000 ja tiitarlapsed — 7000 rubla.

Need teated anti edasi töötatööliste esitajatele, kes tunnistasid nad wastuwõetawateks, kuid tähendasid, et kõik tööpakkumised maalt tehakse palju wähema palga alusel. Teisest küljest on ankeet tekitanud ärewust talutööliste keskel, kes teatawad, et enamas jaos maakondadest pole tööjõududest puudust, ja et peremehed ajawad juba niiüd halastamatalt wälja töölisi ja rentnikke.

Peab tähendama, et mõned peremehed loodawad, et walitsus saadab neile töölisi maksuta, omal arwel. Sellepärast tuleb arwata, et tarwisminewate tööliste arw on liig suurena näidatud.

On pakutud uusi linna omawalitsuse töid. Ametkondadewahelisel nõupidamisel, millest osa wõtsid linna esitajad, tuldi otsusele, et tööde jätkamiseks kuni mai keskpaigani on waja 8 miljoni rubla. Tahetakse lõpetada algatud tööd, remonteerida Rahwuslist Ooperimaja jne.

Kawatsetakse wähendada tööliste palkasid, kuid selle kawatsuse ellu wiimine wõib esile tuua demoralisatsiooni ja muuta tööliste seisukorra weel pahemaks.

Arwatawasti awatakse suwel mõned wabrikud. Näituseks lõpeks Dünaburi raudtee töökodade ja Liibawi sõja-töökodade awamisega nendes raioonides tööpuudus täiesti.

—ei.—

Uuendage wiibimata
„Tall. Teataja"
tellimisi,
selle tellimisaeg aprilli kuuga lõpeb. 1330

Majandusline seisukord Rootsis

ei ole wiimasel ajal paranenud, kirjutatakse „M. G. Commerc.": Tööta tööliste arw on siiski aasta algusest märtsi lõpuks mõnikümmend tuhat wähenenud. Arwatakse, et märtsikuu wiimasel nädalal oli kõigi organiseeritud tööliste arwuga wõrreldes tööta tööliste arw 34,8%. Müümata puumaterjaali oli aasta alguses 750.000 standarti kuna 1921. a. algusel 900.000 standarti oli. Saeweskid töötawad praegu ainult 45% sellest, mis nad töötada wõiksid. Masinatööstus kannatab Saksamaa wõistluse all.

Paberiraha hulga wähendamine Norras.

Jaanuarist kuni märtsini on Norras pangatähti 24,7 miljoni krooni käimast ära wõetud.

Belgia tööstuse raske seisukord.

Inglise lehtedele kirjutatakse, et Belgia tööstuse raske seisukord edasi kestab. Wäljamaalt on mõned suuremad tellimised tulnud, aga need ei too tööstusele palju kergitust. Masinatööstus tunneb iseäranis raskusi. Tähtsamates wabrikutes töötatakse 10—76% wähem kui enne. Tööliste palkasid wähendatakse.

Tolli kõrgendamine Hollandis.

Hollandis tõstetakse tolli wäljamaalt sisseweetawa wärske ja külmanud liha peal niiwiisi, et 10% sellest summast tuleb maksta, mis Hollandis oma wärske liha turu maklab.

Wiljade seisukord Prantsusmaal.

Prantsuse põllutööministeeriumi aruande järele on Prantsusmaal tänawu taliwiljaorased rahuldawad, aga mitte head.

Malmi- ja terasetööstus Inglismaal.

Aasta tagasi pani söekaewajate streik terwe Inglismaa malmi- ja terasetööstuse seisma. Sel ajal oli ainult 109 malmitegemise ahju töötamas, kuna neid 1920. a. üle 300 töötas. Terasewabrikud töötasid ainult 40 protsl. sellest, mis nad enne walmistasid. Niiid märtsikuu lõpul oli jälle 107 ahju töötamas.

Kaubanduse piiride ärakaotamine.

Wäljamaa lehtede teatel on peale 800 pangaomaniku, töösturi ja kaupmehe Genua konwerentsile märgukirja saatnud, milles kaubanduse piiride ärakaotamist nõutakse, sest wiimasel ajal on kaubandusele ikka rohkem kitsendusi tegema hakatud.

———ooo———

Abituma d.

Kellel ei ole hale süda nähes kannatajeid?

Wõõras on, kui näed halastamatust.

Wõõras oli esimest korda kuulda: Jõuetu peab kaduma!

Darwinistid kiidawad Sparta kombeid, kus nõrgad lapsed kohe peale sündimist heidetud kuristikku. Teised ütlewad: Sellepärast ei suutnud ta waimliselt wõistelda Ateenaga. Suurwaimud ei ole mitte ikka tugewa keha sees.

Nietzsche heidab ristiusule ette, ta olla palju nõrkust kaswatanud.

Mis teha siiski abitutega?

Nägin ühes ausas haritud perekonnas waest närwilist optanti. Ta oli oma isa ja ema pidanud maha jätma, sest formaalsed takistused olid liig ülesaamatud. Meie noor optant kannatas raskesti selle all. Ta ei suutnud tööd teha. Raha ei olnud. Haleduse pärast söödeti ja joodeti teda paar kuud. Minu sõber on wäga wiisakas ja ei haawa kedagi kergelt. Kuid pea kuulsin teda üsna küünilisselt oma kaitsealuselt küsima, wiimase hädaldamise peale: Missugune enesetapmisewiis peaks kõige parem olema?

Mõne aja pärast oli optant kadunud. Tema südamepiin — kaasküü wanemate wõimaliku surma pärast sai wäljakannatamataks. Ta läks tagasi ja tõi wanemad ära. Ta leidis neile ka korteri. Karakteri ausameelsus oli wõitnud. Minu sõber teda enam ei näinud.

Minu sõber pole rikas ega jõukas. Aga muidugi on kohustused wanemate wastu suuremad. Eks ole liig kodanline midagi nõuda, kas wõi moraalsetki ainult — jõuetuma, abituma käest. Jõle tänuwõlg? Wastutan, seda mu sõbral ei ole. See ei olegi wiimaks meie probleem, waid ainult tükk kardinat, nagu päewapildi töökoja lae küljes.

Kas abitu on abitu?

Ma üllesin warsti oma sõbrale: Selle jõuetuma sees on määratu jõu tagawara. Ja oligi.

„Mu sõbrad, saage kalgiks, saage kalgiks," ütles Nietzsche.

Soowitan wäga sellekohast lektüüri haleasüdamlistele, wist hajameelsetele, nagu nüüd öeldakse.

Terwe rida kogemusi kõigis wärwides ja [illegible] on meiesil „abituste" kohta. Aus ja huwitaw materjaal. Kõige rüütlilikumad inimesed, kõige aatelisemad õiguse eestwõitlejad, kõige selgema pilguga arwustajad, kõige liikuwama iseloomuga, kõige kärmema orientatsiooniga. Enamiste hüsteerilised, närwilised, wäga tundelikud, geniaalse iseteadwusega. Nende arw on leegion.

Tööd teewad õige wähe ehk ainult kõige minimaalsema osa. Nende hingelaad, meelehaigus ja „suured kannatamised" ei lase neid rahulikult tööd teha.

Kui neid aidatakse, on nad alguses isegi röömsad ja tänulikud. Pärast harjuwad selsega ja „kohanewad" loomuliku ning õige nähtusega.

Siiski päris õige ta ometi ei ole: abi, mida nad maitsewad, tundub ikka puudulikum. Ei ole enam tunda esimest hoogu, esimest armastust ja kaastunnet. Inimesed lähewad kalgiks.

Kord ammu ütles keegi õrna südametunnistusega inimene (wist on tuhanded seda ütelnud ja miljonid mõtelnud): „Mis on kerjajale kümnest kopikast, kui ma teda tõsiselt aidata ei saa?"

Seep see lugu ongi, „tõsine" waene ei tahagi muud kui raha. Tõsine abi on talle wastik.

Lugesin kord imestusega suurepäralisest „waest" mängimisest Berliinis. Hale ja laialine kirjawahetus tõi osawale emale nii palju kokku, et tütar peenema seltskonna peenematel pidudel käis kõige uhkemais riietes. Hulk seltsisid toetasid abirahadega, kuni kord sissekukkumine tuli.

Mis see meisse puutub?

Ega meid ei puuduta need summad, mida kerge käega sarnastele wälja antakse. Eks see ole eraasi. Ega riik ja ühiskond oma raha nii ei raiska.

Mitte ohwerdatud ega raisatud raha ei waewa meid sel puhul. Rahatarwitamine nõuaks paljugi parandust — mujalgi. See on suur ja tähtis iseküsimus.

Meid waewab abituse taha peidetud, tarwitamata jõud. Kas see pole ka rahwa warandus?

Dickens ütleb kusagil ilusasti rikka ihnuskaela Scrooge'i kohta: „Keerulistel radadel läbipugeda inimeste murrust oli temale pähkliks (eluprobleemiks)."

See on ka see suur eraldõu, mille teostamist maitsewad otse küünilisselt meie waesed „jõuetumad". Seda eraldõu tunnewad nad kui elukutset. Ja hale süda ohwerdab ikka.

Olid ju kuulsad kord santide wabrikud, kus lapsi meelega wigastati haleduse wäljakutsumiseks ja armuannete suurendamiseks.

Kas meie saamatumad pole, ainult wiisakamal kujul, samasugune ettewõte, muud kui ilma organisatsioonita?

Aga rehkendage wälja, missugune jõud ühiskonnale niiwiisi kaduma läheb.

Kui osad wahetatud oleks, küll needsamad abituma walitseks kodus ja riigis hoopis teredama käega, kui niiüd walitsetakse.

Ma julgen wäidata: See on waim, mis kõige soodsama pinna loob kommunismile.

Ideaalsus ei tohi pime olla.

Heategewus ei tohi õnne peale talitada.

Marodöörid ei ole mitte kõik miljonäärid.

Nende waim ulatab kõige madalamaiste kihtideesse. Waranduse mõõt ei tee wahet, kui waim on seesama.

Waimu terwendamine on esimese järgu probleem. Töö wiljakust tuleb ka sellest küljest waadelda.

Sõjajookfikuid nuheldakse. Tööjookfikute kohta pole mingit kontrolli.

Isegi Wenemaal seati töömobilisatsioon fisse. Omal ajal karistati seltskonna tööle määramisega.

Ainult wanginajades on meil mitusada inimest. Mitu korda rohkem töötajookfikuid on wabalt liikumas, ühiskonnale koormaks.

Nii ei saa tagaajada intensiiwset kulturi. Sest terwe intensiiwsus läheb intensiiwsete saamatute nahka.

Kuidas seda mõista? Kas on see õige wõitlus elu eest? Tööpõlgajate poolt wõi õnnetumate halemeelsete idealistide poolt, kes oma töötwilja ikka elujõulistele abituile ohwerdama peawad?

Abituma peawad ometi endid ka organiseerima hakkama, et nende liipsilehmad wälja ei sureks.

Ehk wastupidi — tööjõulised, tööhimulised peaks endid — kindlustama ühekülgsete elukimuliste wastu. Paistab, et senine jõutus — tööandja ja töötegija wahel iganema, wananema hakkab.

Iga tööline ei ole tööline.

Töö peab ennast moraalselt puhastama.

Waimline elu peab kehalise tööga kokku [illegible] seotama.

Sporti pole õiguse järele waja.

Sportlased ei tohi elukutselised olla.

Parem juba puhas kehatöö — mitte surrogaat.

Haritlane raiugu wahelduseks puid, roogigu lund, harigu aeda, istutagu kapsaid, kaewagu peenraid. Elukutseline spordimees — waimline wõi kehaline — edendagu parem turbatööstust, suurendagu kodumaa küttejõudu.

Tööjõu korraldus on suur probleem, iseäranis meil.

Kuidas see tuleb, et tööjõu puudus meil aegamööda kaob. Ega demobiliseeritud sõjamehed ja optandid ometi nii suurt muudatusi ühe aasta jooksul suutnud tuua.

Muidugi, parandab loomulik elukäik ka olusid — häda abiga.

Aga kõlbline tunne nõuab, et meie, mitte ainult kui üksikud, waid kui ühiskond, kui riik, hädafunnist kõrgemal seisaksime.

Meie olud nõuawad suurt pingutust.

Mõtelgem tulewiku peale — kaugele ette.

Millest hakkame elama?

Kas peame ikka naabrite uksehoidjaks jäämä?

Meie ei saa kõige praktilisemaid, hädalisemaid küsimusi lahendada, ilma moraali muendamiseta, wäsimata alalise puhastuseta.

Meie olemo waesed.

Arge pidage rikkust iseenesest mammonaks.

Olgu rikkuste alustega kuidas on. Aga üks tingimus on kindel: ilma tööta kahaneb seegi mis on. Töörohkus ja headus on kõige suurema tähtsusega.

Nüüd rehkendage. Kas on suur wahe, kui üks miljon inimestest töötab päewas 8 wõi 10 wõi 12 tundi? Summa näitab seda: Wahe on päewas 2 kuni 4 miljoni tundi. Päewas! Seda ainult wälispidi. Siis aga tööheadus — seestpidi.

Meie rahwa warandus wõib hoolteist kuni kaks korda rutemini kaswada.

Wõi jätame saatuse ja üksikute hooleks?

Siis edeneb wana moodi marodöört waim waeste ja rikaste juures.

Meil on maa nälg. Mets kahaneb. Turwas wedeleb. Raha ei jatku.

Wõtke kokku. Muretsege ülewaateid. Andke praktilisi tõsihta. Aratage huwi. Tehke kõik kodanikud praktiliselt riigi aktsionäärideks. Wahest kaowad kommunistlise jõutu waimu wiimasedki jäljed.

K. T.

Päewaudised.

Saksa wälisministeer. esitaja hra Blücher jõudis täna hommikul Tallinna.

Prantsuse kaubandusline esitaja Eestis.

Hiljuti jõudis Eestisse Prantsuse kaubandus-tööstusministeeriumi esitaja Tournier, et tehtud Prantsuse-Eesti kaubalepingu põhjal kaubanduslist läbikäimist mõlemi maa wahel elustada.

Hra Tournier'ile on Prantsuse walitsuse poolt ülesandeks tehtud ka teateid koguda Eesti hariduse, kaubanduse, põllumajanduse j. m. kohta, missuguseid teateid Prantsuse kaubandus - tööstusministeerium omal kulul triikis (broshüüri näol) awaldada kawatseb, et neid teateid siis Eesti tutwustamiseks Prantsuse töösturitele ning ärilistele ringkondadele tasuta kätte saata.

Nagu sellest näha, on Prantsuse ärilised ringkonnad Eestiga kauplemisest suuresti huwitatud.

Linnawolikogu täiendamisest üle rühma kandidaatide punktisel.

Hiljuti on Narwa linnawolikogus töölisste ametiühisuse rühmast kaks liiget wälja astunud, misläbi erakonna linnawolikogu rühm, sellepärast et kõik nimekirjas seiswad kandidaadid ärakasutatud on, wäikseemaks on pidanud jääma (alguses oli wolikogus esitatud 6, kuna praegu ainult 4 järel on).

Sellekohase küsimuse peale linnawolikogu täiendamise kohta seletab nüüd siseministeeriumi omawalitsuse asjade peawalitsus, et 1920. a. wastu wõetud linnawolikogude walimise seaduse põhjal wõib wolinikkude kandidaatide puudusel wabanenud linnawolikogu liigete kohtade täitmiseks kutsuda ka teiste parteide nimekirjadest kandidaate, kus neid weel on.

Kui aga wolikogu leiab, et wabaks saanud kohtade täitmiseks tungiwat wajadust ei ole ja otsustab esialgu need kohad wabaks jätta, siis selle wastu omawalitsuse asjade peawal. midagi ei ole. Kuid linnawolikogu tegewus ei tohiks selle läbi kannatada. —E—

Siseministeerium nõuab kohtu teel Pärnu maakonnanõukogu eelarwe wastuwõimist.

19. jaanuari 1920. a. seaduse nr. 83 („R. T." nr. 18/19 — 1920. a.) § 78 järele peab maakonnanõukogu aasta eelarwe järgnewa aasta peale mitte hiljem 1. detsembrit läbi waatama ja kinnitama.

Pärnu maakonnanõukogu sellest seadusest, kui ka siseministeeriumi eeskirjadest hoolimata eelarwet weel seniajani läbiwaadanud ega wastuwõtnud ei ole.

Juba läinud aasta nowembrikuu lõpul saadeti maakonnawalitsuse poolt 1922. a. eelarwe kawa nõukogu liikmetele kätte ja wõeti eelarwe kinnitamine 9. detsembri nõukogu koosoleku päewakorda. Koosolekul lükati aga eelarwe arutamine edasi, kuni kõik päewakorra punktid, mis krediitide nõudmisega seotud, wastu on wõetud.

11. jaanuaril 1922. a. nõukogu koosoleku päewakorras oli jällegi eelarwe kinnitamine, kuid ka siis lükati selle wastuwõtmine järgmise koosoleku peale edasi.

Wiimast korda oli eelarwe arutusel nõukogu koosolekul 30. märtsil, kuid selle sisulikule arutusele üle ei mindud. Niisama kukkus läbi ka juhataja ettepanek, eelarwe arutamiseks erakorralist nõukogu koosolekut 26. aprillil ära pidada.

Sellest kõigest on näha, et Pärnu maakonnanõukogu 1922. a. eelarwet arutusele ei tahagi wõtta ja selles asjas wabariigi seadust, kui ka keskwalitsuse eeskirju ignoreerib.

Sellepärast on siseministeeriumi omawalitsuse asjade peawalitsus Wiljandi-Pärnu rahukogu administratiiwosakonnale palwega esinenud, et Pärnu maakonnanõukogu otsused 30. märtsist s. a. p. II ja 31. märtsist s. a. p. XVII all tühjaks tunnistataks ja maakonnanõukogule ette kirjutaks 1922. a. eelarwe kiires korras läbiarutada ja wastu wõtta. Selleks kohustada maakonnawalitsust erakorralist maakonnanõukogu koosolekut wiibimata kokku kutsuda. Teatawasti on see esimene sarnane juhtumine, kus omawalitsuse asutust kohtuteel eelarwet wastu wõtma sunnitakse.

Teede korraspidamise määrust muudetud.

Hiljuti muudeti wabariigi walitsuse poolt läinud aastal maksma pandud teede korraspidamise määruse § 2, mis nüüd järgmisest kõlab:

„Riigimetsadega ühenduses olewad põllumajanduslised maaosad, s. o. ametnikkude palgamaad ja kõik rendimaad, kannawad teede korraspidamise kohustust üldisel alusel, kuna mets ja metsaaluine maa jaotamisel wälja jäätwad ja annawad ainult hinnata puumaterjaali parwede, käsipuude, postide jne. ehitamiseks.

Nimetatud metsamaterjaal antakse wallawalitsusele akti põhjal kindlaksmääratud arwul, sellekohase kommisjoni, mis seisab koos: kohalikust metsaülemast, maakonna- ehk wallawalitsuse ja politsei esitajatest. Kui nõudmises tähendatud, et tarwidus hädaline on ja wiiwitust ei kannata, peab kohalik metsaülem puumaterjaali kohe andma.

Teetükid, mis metsaametnikkude palgamaade peal lasuwate kohustuste täitmiseks wälja mõõdetakse, peawad olema wõimalikult riigimetsa piirides ja metsaametniku asukohast wõimalikult mitte kaugel.

Petseri maakonna waldade piiride kindlaks määramine.

Laupäewaks on siseministeeriumi poolt Petseri maakonna waldade piiride ja arwu kindlaksmääramiseks kokku kutsutud koosolek, kus nimetatud küsimused lõpulikult otsustatud saawad. Koosolekust wõtawad osa peale siseministeeriumi ja Petseri maakonnawalitsuse esitajate ka mitmed Riigikogu liikmed.

Eesti üliõpilased Ungaris.

Ungari lehed toowad teateid Eesti üliõpilaste Ungarireisust, terwitades neid sugurahwa üliõpilaskonna esitajatena. Prof. Paldrok olla Ungari lehtede kaastöölistele seletanud, et tema ja ta kaaslased wastuwõtteist Ungaris waimustatud on.

[illegible]

Nimetus.

Töö-hoolekande ministri poolt on Wiljandi töökaitse kommissariks riigiraudtee walitsuse personaallaudkonna juhataja Weidenbaum määratud, arwates 1. aprillist s. a.

Raudteewalitsuse warustusosakonna ülewõtmine.

Teatawasti määrati teedeministri poolt riigiraudtee walitsuse warustusosakonna juhatajaks lahkunud inf. Leetbergi asemele endine teedeministeeriumi raamatupidaja Ed. Mägar, arwates 16. aprillist s. a. Warustusosakond anti esialgu osakonna juhataja abi Tulwile wormilikult üle, kellelt siis praegune juhataja Mägar osakonda omakord üle hakkas wõtma. Kuuldawasti on uus juhataja otsustanud osakonna waranduse üle wõtta ainult täielise inwentuuriga, milleks isiklikult liinil olewaid laduseid ülewaatama sõidab. Arusaadaw, et sarnastel tingimistel osakonna ülewõtmine mitu kuud aega nõuab.

Kohale jõudsid tuntud headuses
originaal Deeringi
wõdruäkked
rohuniitsjad
wiljaniitsjad
hobusereha d,
1358
„International" ja „Titan"
8/16 H. P. 10 20 H. P.
traktorid
kui ka teised põllutööriistad ja nende tagawara osad.
Wabamüük kõigis põllumeeste ühistegelistes asutustes linnas ja maal.
Peaalad u Eestis:
Eesti Tarwitajate Keskühisus.
Tallinnas, Wirumäärawa puiestee 15.

Pärnus aiamaade terwise-wannid.

Pärnu linnawolikogu eilasel koosolekul otsustati linna saunas awada terwisewannid suwitajate tarwis. Wannid olekssid soola- je söehappewannid.

Pärnu-Wiljandi raudtee ehituse kiirustöö

tegemiseks määras Pärnu linnawolikogu eilasel koosolekul 50.000 marka.

Priisõit demobiliseeritud sõjawäelaste kongressist osawõtjatele.

Demobiliseeritud sõjawäelaste kongress peetakse ära maikuu algul Tartus. Teedeministeerium on kongressi liigetele kongressile ja tagasisõiduks raudtee priisõidu wõimaldanud. Priisõidupiletid antakse wälja kongressi liigetele jaamaülemate poolt 1.—10. maini mandaadi ettenäitamisel.

Reisijad Saaremaalt.

Täna kella 4 ajal jõuab sadamasse tulelcew „Saritshew". Laew sõitis Saaremaalt ja toob umbes 100 reisijat ja posti.

Alewite plaanid kinnitatud.

Hiljuti on siseministeeriumi poolt Narwa-Jõesuu ja Tapa alewite plaanid, alewinõukogude poolt ettepandud kujul kinnitatud.

Tabasalus awatakse laste suwekolonii.

Eesti Punase Risti peawalitsus awab, nii kui minewal aastal, Tallinna lähedal, Tabasalu külas 3 kuu peale suwekolonii 120 lapsele. Kolonii algab tegewust 1. juunil s. a. Lapsi wõetakse wastu: Tütarlapsi 4—12 a. ja poeglapsi 4—10 aasta wanuduseni. Laste üleskirjutamine on Eesti Punase Risti peawalitsuses, Tallinnas, Harju t. nr. 46 pühapäewal, 7. mail s. a. kella 10—12 enne lõunat. Palutakse last kaasa wõtta.

Inwaliidide toetamine.

Linnawalitsus otsustas 30. aprillil toimepandawate pidude ja lõbustuste pealt linna heaks maetawa lõbustusmaksu terwelt wabadusõja inwaliidide toetamiseks annetada.

Kinoomanikkude kingitus inwaliididele.

Läinud aastal ära peetud inwaliidide päewa puhul ohwerdasid Tallinna kinoomanikud ühe päewa puhta sissetuleku inwaliididele.

Käesolewal aastal on kinoomanikud selleks otstarbeks määranud 200.000 m.

Pidude lõbustusmaksust wabastamise küsimuse

asjas tegi linnawalitsus haridusosakonnale ülesandeks kindlaid juhtnööre wäljatöötada, mille järele siis linnawalitsusel talitada tuleks.

Siiamaale on lõbustusmaksust wabastamine ja mittewabastamine olenenud linnawalitsuse ja linnawolikogu heaksarwamisest.

[illegible]

XX. Eesti põllumajandusline näitus Tallinnas 2.—11. septembrini 1922.

Kõik asjad ja loomad, mis kodumaalt raudteel näitusele tuuakse ja müüimata jäätwad, wiiakse raudteel hinnata tagasi. Selleks tuleb esimene raudtee saatekiri näitusebüroosse ära anda, wastawa tunnistuse wäljaandmiseks. Bagaash ei käi selle hinnaalanduse alla.

Wäljapanckute eest, mis wäljamaalt näitusele tuuakse, maksetakse tolliraha hariliku korra järele. Kaupade eest, mis näitusel müüimata jäätwad ja wäljamaale tagasi wiiakse, maksetakse tolliraha tagasi.

Seemnewiljad tulewad proowimise jaoks kõige hiljem 3 nädalat, heinaseemned (peale timoti) aga kuu aega enne näitust näitusebüroosse saata; wastasel korral wõetakse seemneproow näitusel ja sel puhul määratakse auhind alles peale näitust.

Prof. Sack'i loeng „Rahwamajandusest ja karskusest".

Eila oli korraldatud linna poegl. gümnasiumi ruumis Prof. Sack'i loeng karskusest kui tegurist rahwamajanduse alal. Huwitawalt näitas kõneleja nende meetodide peale, mis tarwitusele wõetud mitmetes riikides alkoholi wastu.

Täna õhtul räägib sealsamas Hans Roos ainest karskus ja kasuwatus.

Ella Ilbak

sõidab mai esimesil päewil Ungari, kus ta paaril korral kawatseb esineda. Wõimalik, et prl. Ilbak sealt edasi Wieni sõidab ja ka seal üles astub.

Mis puutub tema hiljutisse esinemisse Tallinnas, siis olgu selle ainelise kordamineku kohta tähendatud, et tantsijanna siin waewalt „omaga läbi" tuli. Wäljamaal olewat lood selle poolest palju soodsamad.

———ooo———

Õnnetused ja kuriteod.

Tramwai alla jäänud.

Narwa maanteel, maja nr. 4 kohal sattus Johannes Ala tramwai alla. Et tramwail seal seisukohta ei ole, siis tahtis Ala sõidupeal tramwaile peale hüpata, sealjuures komistas ja sattus waguni alla, mis teda umbes 12 jõulda edasi lohistas. Ala toimetati keskhaigemajasse. Arstide seletuste järele on wigastused rasked. N-i.

Äkiline surm.

Teatati, et Wase tän. nr. 4, kort. 5 elaw Jakob Prent on äkitselt ära surnud. Järelwaatusel leiti Prent woodis lamamas, kuna mingisuguseid wägiwallamärke näha ei olnud. Prent on 68 a. wana ja poissmees. N-i.

Surnult leitud.

Instituudi tän. nr. 14 maja kohal kõnniteel leiti surnult lamawat keegi isik, kelle juures ka jalgratas oli. Surm on arwatawasti sellest tulnud, et isik on wastu puud jalgrattaga sõitnud. Surma saanud isik on Juhan Toom, 59 a. wana, eluk. Wase tän. nr. 15. N-i.

Kokaiini müünud.

Protokoll tehtud Erich Wiidas'e peale, eluk. Söörensi tän. nr. 14, krt. 11, kes Wirumäärawa puiesteel nr. 29, autojuhtide klubis kokaiini müüs. N-i.

Ulakus.

Protokollid tehtud Alma Siiraki, Inglise alama M. J. Benneti, August Baarmanni, Miina Tammiku ja Norra alama Adolf Klevelandi peale, kes joobnud olekus tänawal lärmitsesid. N-i.

———ooo———

Tallinna sõnumid.

Inglise-Balti tehastes

ülmusid täna tööle umbes pooled töölised.

Isikumaksu tähtaeg.

Eilasel linnawolikogu koosolekul kinnitatud ühekordse isikumaksu tähtajaks on 15. juuli s. a.; peale nimetatud tähtaja wõetakse maksetawate summade pealt wiiwitusmaksu 1% kuus.

Maksulehed saadetakse maksumaksjatele 15. juuniks kätte.

Kantseleimaks.

Eilasel linnawolikogu koosolekul wastuwõetud otsuse põhjal hakatakse Tallinna linnaasutustes kõikide sissetulewate palwekirjade ja wäljaantawate tunnistuste pealt n. n. kantseleimaksu wõtma tempelmaksu suuruses, s. o. palwekirja pealt 20 mk. ja wäljaantawa tunnistuse pealt 10 mk.

Maksuwõtmise kontrolleerimiseks tahetakse walmistada sellekohased margid, mis tempelmargidki, kirjale juure lisatakse.

Loodetakse, et kantseleimaks mõnede kantseleide ülespidamise-kulud kinni katab.

Teated maatoondadest.

Tartumaalt.

Wiinalubade wöltsimine jälle käimas.

Minewal aastal wöeti hulk wiinalubadewöltsijaid kinni ning selle tagajärjel soikus wiinalubade wöltsimine wäheks ajaks. Wiinalubade wöltsimist pidi uute wiinalubade juures raskendama asjaolu, et wiinalubadewalmistamise juures tarwitatakse iseäralist weemärkidega warustatud paberit. Maakonna wiinalubad on siinised ning linna wiinalubad punased. Et wiinalubade hind tõusis kuni 500 margani, meelitas see asjaolu neid wöltsima. Wale wiinalubasid wöib öigetest sellepoolest eraldada, et nende wesimärk on peale löödud mingisuguse öliga, mis palju unnedam öigetest. Peale selle on waledel ka teistsugune paber. Tartu linnawalitsus tahab wiinalubade wöltsimisele sellega piiri panna, et ta on palunud maakonnawalitsust, et see saadaks igast wallast kolm wiinaluba proowi, mis on warustatud wallawanema ning wallasekretääri allkirjadega ning pitseriga. Neid saadetuid proowisid tahab linnawalitsus wiinamüügi poodides ülessseada, et wörrelda kahtlaseid wiinalubasid ning eraldada walesi lubasid öigetest. Wale wiinalubad on kaunis laialt liikunas, millest wöib oletada et nende walmistamine kaunis jõudsalt edeneb. Wiinalubasid müüwad enamasti poisikesed. —ik.

Linnaametnikkude ja teenijate arstimise tasu kõrgendamine Tartus.

Praeguseni on linnawalitsuse poolt korraldus tehtud, mille järele Tartu linnaametnikud ning teenijad ja nende perekonna-liikmed maksawad $^1/_3$ arstimise normaaltasu omast käest, kuna ülejäänud kaks kolmandikku linn tasub. Nüüd on linnawalitsuse terwishoiu osakond linnawalitsuse ees esinenud palwega, et linnateenijate ning ametnikkude ja nende perekonna-liikmete arstimise taks wastawale kõrgusele tõstetaks. Tahetakse nende arstimise taksi sarnastada riigiteenijate arstimise taksiga, mille järele arstimise tasu 60—70 protsentiks tõuseks. Linnateenijad ei taha nõus olla sarnase taksi läbiwiimisega. —ik.

Usulahud Tartus hoogsalt tegutsemas.

Igal pool on usuline liikumine hoogu kõtnud, nii ka Tartus. Alatihti peetakse palwetunde ning koosolekuid. Mõned isikud on annud selle tarwis tasuta tarwitada ruumid. „Ärkamisi" tuleb tihti ette, wast ülesliigagi. Palwetundidel käiwad ka kaunis palju kooliõpilasi ning noori inimesi, kuid kooskäijate koosseis on enamasti wanad naised. Tihti käiwad palwewennad igast ilmakaarest ning manitsewad inimesi, sest wiimne päew olla ligi. Mõned õpetajad kutsuwad isegi rahwast wäljarändama Argentiinasse, sest seal olla soodsad tingimised palwetamiseks. Ususeltsidel on üüritud mitmed suured ruumid loengute pidamiseks. Paljud wõtawad kirikutest tähed wälja ning astuwad usulahkude seltsi liikmeteks. —ik.

Loomatoidu puudus Tartumaal.

Loomatoidupuudus on ka Tartumaal alganud. Selle tõttu müüwad paljud talupidajad loomi, et neil ei tarwitseks nälga tunda. Wiletsa toitmise tõttu on mitmes kohas loomad haigeks ning lahjaks läinud. Söödetakse kõik tagawarad ära, koguni õlekatuseid söödetakse ära. Wiletsa toitmise tõttu on ka piim lahjaks muutunud. Loomatoidu puudus tahab weel terawama külje wõtta, siis kui lõpewad wiimased loomatoidu tagawarad. Igatahes peawad mitmes kohas loomad nälga kannatama ning seisukord ei parane wist enne lõikust. —ik.

Wiljandimaalt.

Loomatoidu puudus Wiljandimaal

ähwardab tänawu wõrdlemisi kauakestwa talwe tõttu kaunis terawaks muutuda. Et läinud aastal teiste aastatega wõrreldes wilja- ja põhusaak märksa parem oli, meelitas see nii mõndagi põllumeest rohkem loomi ületalwe jätma, mis niiid aga enamasti pettumuseks on olnud.

Paljud karjapidajad on juba kauemat aega omale loomatoidust ostma pidanud, ning nende arw suureneb nüüd alatasa. Et praegu teadmata, kui kaua karja weel tarwis kodus hoida, leidub ka wähe neid, kel loomatoitu müümise jaoks jatkub, ning selle tõttu on ka põhu hinnad tuntawalt tõusnud. Senini on mõned mõisad suwiwilja põhku müünud, kes selle puudast 45 kuni 60 marka nõuawad, kuna mõned talumehed müüwad ise koju wiies kuni 90 ja kuuldawasti isegi 100 marga eest puud. Et sel wiisil karjatoitmine pikema aja peale määratu kalliks läheb ja ainult jõukamatele wõimalik, on arusaadaw.

Wiimased päewad on siiski lootust awaldanud kewade kättejõudmiseks.

Wallasekretääride wahetus Wana-Tännasilmas.

Toona lahkus meilt wallasekretäär herra M. Kase. —e.

Wiljandi turu ülewaade 25. aprillil.

turul wõrdlemisi wähe. Hinnad püsisid

Wiimaste halbade teede tõttu oli rahwast enamasti samal kõrgusel, kui eelmistel turupäewadelgi, ainult mõnes asjas wõis hindade langemist wähe märgata. Muna paarist müüsiti 10—12 marka, wõi naelast 60—65 mk., kohupiima toobist 15—20 mk., hapudest kurkidest 10—25 mk. tükk, sibulad 30—35 marka toop, herned 15—20 mk. toop, kaalikate tükist 2—5 mk., õunad 5—8 mk. tükk, sibulasõunad kimi 5 mk. paar. Elus wasikat müüti 600 kuni 800 marka. —s.

Narwast.

Läbilaske-punkti awamise tagajärg.

Suure-Sepa tänawal läbilaske-punkti awamise tagajärjel on mõnedel päewadel linnas rohkem elawust märgata. Naabrirahwas tuleb siiapoole turule ja poodidesse kaupa ostma. Ka siitpoolt käiakse tarwidurse järele sealpool.

Kordniku kallale tungimine.

Öösel wastu 24. aprilli laskis sõdur S. tänawal wahikorral olewa noorema politsejkordniku peale 2 pauku rewolwrist, mis aga pihta ei läinud. Woorimehe peal edasi kihutades, tahtis wastutulewa sõduri peale lasta, karjudes: „Käed üles", aga rewolwer ei läinud lahti. Läks korda sõdurit pärast seda tabada. Asjale anti seaduslik käik.

Saiawiinamüügi koht awalikuks tehtud.

Hiljuti pani politsei läbiotsimise toime Wõli kodaniku Riismanni juures. Wiina ega piiritust ei leitud, küll aga tühjad wiinapudelid, mis wiina järele lõhnasid. Juurdlusel selgus, et tähendatud majaomanik juba kauemat aega wiinaga kaupleb, mida tema tshekipiiritusest ise walmistab. Asjale anti seaduslik käik.

Trahwitud

on kohaliku rahukohtuniku poolt karskusseltsi esimees 300 margaga selle eest, et wenekeelset wahekirjade nurgatemplit tarwitas. Olgu juure lisada, et karskusseltsi esimees on ka Läti-Walga Eesti konsulaaragent, kellele Eesti keel peaks kallim olema kui Wene keel.

Lühikese maa peal kaua teel.

Hiljuti jõudis siia Moskwast kiri, mis kolm ja pool kuud teel oli olnud. Oleme lehest lugenud, et meil nõukogude Wenemaaga otsekohene postiühendus on, sellepärast peab imestama, kus kirjad reisiwad, enne kui pärale jõuawad. L—r.

———ooo———

Setumaa pühapäewa koolid.

Setu rahwas oma rõhuwas enamuses on kirjaoskamata. Et wähegi pimedusepilwi peletada Setu rahwa waimuwallast, selleks asutati läinud aasta wiimasel weerandil Setumaale pühapäewakoole, mille kulud riik oma kanda wõttis. Õpetamine oli elaw ja töö edenes jõudsasti. Otse imestades wõis näha, kuidas wanad kulupead kõrwuti noortega aabitsa taga istusid, kodus ja koolis üheskoos õppisid. Nende ridade kirjutajal oli wõimalik neid õpetunde mõnikord näha ja kuulad — need tunnid ei lähe iialgi meelest, see oli midagi haruldast ja pühalikku.

Siin awaldas enmast kõige kauninnal kujul rahwa hinges ärganud tung waimuwalguse järele, wanaduse peale waatamata.

Waimustus oli suur niihästi õpilastel, kui ka õpetajatel. Mõlemad pooled ootasid igatsusega neid õpetunde, kaunis korralikult käidi koolis ja töö edenes jõudsasti kuni jõuluni. Kuid Setu pühapäewakoolid ja nende kaudu wõimaldatud Setu rahwa waimuline edenemine ei meeldinud teatawatele ringkondadele. Juba nimetatud koolide asutamise ajal lasti jutud lahti, nagu püütaks nende koolide kaudu Setu rahwast Wene usust Lutheri usku meelitada ja rahwas nende juttude tõttu waatas mitmel pool kaunis kahtlase pilguga koolide peale ja ei tahtnud õpilasteks üles anda. Kui aga rahwale ära seletatud, et sarnased juud on hariduse-wastaste poolt lahti lastud ja koolide ülesanne on puhashariduseline ja koolid pealegi täiesti riigi kulul, siis kadus kahtlus ja setud hakkasid koolis käima, kus isegi nägid, et siin mingisuguse usust ärapöördamise wõi meelitamisega tegemist ei olnud.

Kuid pühapäewakoolide wastased ei jäänud sellega rahule kui nägid, et usust ärameelitamise hirmutamisega kaugele ei jõutud ja rahwas käis edasi hoolega koolis. Siis tõmmati teised purjed peale. Ja tõesti peale jõulu hakkasid rahwa seas jutud liikuma, et pühapäewakoolid ei olla mitte riigi kulul, waid ainult kooli meelitamiseks olla nii lubatud. Kewadel nõutakse õpilaste käest hinnata antud õpeabinõude — aabitsate, kaustikute, pliiatsite ja teiste raamatute eest raha wälja — peawad kõik õpilased õpetajatele iga tunni eest sada marka maksma ja lõppude lõpuks weel oma kulul Wõrru wõi Tallinna eksamile sõitma.

See juba mõjus.

Ja mõjus seda rohkem, et Setu rahwas oma hingemaa süsteemi tõttu on kaunis waene rahwas.

Mitmel pool wähemarukamad õpilased lõid kartma neid suuri kulusid, mis pühapäewakoolid neile ülewalninetatud juttude põhjal wõiksid kaela tuua ja andsid raamatud, kaustikud ja pliiatsid kooliõpetajale tagasi, kusjuures weel wiimaste üle pahandasid, nagu olekšid nad omakasu pärast neid petnud ja kooli kutsunud, et pärast tundide eest omale suurt tasu sisse nõuda.

Kooliõpetajad olid päris hädas — küll püüdsid seletada, et see ei ole õige, pühapäewakoolid on ja jääwad riigi kulule. Kuid see kõik ei aidanud, setud jäid arwamisele, et õpetajad tõesti neid on petnud ja tahawad omakasu pärast edasigi petta. Ainult arukamad õpilased ei lasknud endid eksitada ja õõtasid hoolega edasi. Mõnes kohas seati kirikulaulu harjutused just nende päewade ja tundide peale, mil pühapäewakoolides õpetus oli, et wähemalt lauljad koolist ära jääksid.

Nii hakkas jaanuarikuu lõpul ja weebruarikuu algul paljudes pühapäewakoolides õpetus lonkama, milleks weel paastueelsed lõbustused, lihasöönine ja istumised omalt poolt ligi aitasid.

Siiski leidus palju koolisid, kus ei kõmujutud ega „istumised" ei jõudnud õpetööd takistada — need koolid töötawad algusest siiamaani edukalt.

Niisugune oli pühapäewakoolide seisukord Setumaal, kui weebruarikuu lõpupoolel rahwusliste waldade piiride kirjeldamise asjus Setumaale sõitsin ja kooliõpetajate koosoleku kokku kutsusin, et nimetatud koolide seisukorra üle selgusele jõuda.

Tuli terwe rida rahwakoosolekuid ära pidada, kus rahwale seletati, et pühapäewakoolid on tõesti kroonu kulul ja selleks otstarbeks lubas Riigikogu koguniisti 350.000 marka, mis summast ka iga pühapäewakooli juure asutatakse wäikene raamatukogu. Ainult need, kes ei taba näha, et Setu rahwas hariduses edasi jõuab, hirmutawad rahwast rahaliste kuludega koolide alal.

Need seletused aitasid. Setud said waimustatud, kui kuulsid, et pühapäewakoolid on ikkagi riigi kulul, ja tähendasid selle peale, et meie tunneme isegi, et oleme hariduses Eesti rahwast palju maha jäänud ja tahame juure õhinaga edasi õppida, aga kui meile räägitakse, et õpetus kõik meie oma kulul on ja weel pealegi kuhugile kaugele linna tuleb eksamile sõita, siis on see meile üle jõu, oleme ju waesed ja sõjaajal palju kannatanud. Nüüd kui kindlasti teame, et kõik riigi kulul, jatkame uuesti õppimist.

Ja tõesti, mitte üksnes endised õpilased ei läinud uuesti kooli, waid pealegi uusi õpilasi tuli juure ja isegi wiis uut pühapäewakooli tuli weel juure asutada. Nii töötawad praegu Setumaal 51 pühapäewakooli ligi pooleteisetuhande õpilasega. Nende ridade kirjutaja käis mõnda pühapäewakoolidest reviideerimas ja rõõmustaw oli näha, kus inimesed, kes sügisel mitte tähtegi Eesti keeles, mitmed ka ei üheski keeles ei osanud, ladusasti lugesid ja mitmed isegi kaunis hästi etteütlemise järele õieti kirjutasid.

Wanematel jagudel oli Petersoni aabits juba läbi õpitud ja lugesid kergema sisuga juturaamatuid.

Juba enne jõulu asutati 20-ne pühapäewakooli juure raamatukogud ja suure hoolega lugesid pühapäewakoolide õpilased juturaamatuid. Kus weel raamatukogusid ei olnud, seal tunti suurt puudust nende järele. Lihawõttepühadeks kawatseti kõikide pühapäewakoolide juure raamatukogud asutada, kus peale kergesisulikkude juturaamatute ka majapidamise, põllutööse ja karjakaswatuse puutuwaid õperaamatuid tarwilikul arwul leiduks. Ka ajalehed käiwad niiid igas pühapäewakoolis. Hinnata ajalehti saadawad pühapäewa Setu koolidele „Tallinna Teataja" 10 eks., „Postimees" 13 ja „Kaja" 33 eks. Hinnata ajalehed on pühapäewakoolidele palju kasu saatnud ja huwitust rahwa seas nimetatud koolide wastu tõstnud.

5. märtsil ärapeetud Setumaa kooliõpetajate koosoleku Petseris otsustati peale lugemise ja kirjutamise pühapäewakoolides weel õpetada rehkendust ja loengute kaudu tutwustada õpilasi Eesti rahwa ja kirjanduse ajalooga, kodumaa tundmisega ja loodusloo tähtsamate küsimustega. Mõnes koolis oligi juba rehkendust õpetama hakatud.

Nii on pühapäewakoolides õpetus palju mitmekesisemaks saanud kui alguses oli. Uuendatud kujul pühapäewakoolid äratawad setude seas suurt huwitust hariduse wastu.

Samuel Sommer.

———ooo———

Sport.

Ilma esiwõistlused tõstmises.

Prantslaste kohalejõudmine.

Prantsuse tõstjad jõuawad Tallinna reede lõunaks auriku „Ariadnega". Tallinna jõudawad nad Berliin — Stettini kaudu. Wõistlustele saadawad nad kolm esitajat: sulg-, kerges- ja keskkaalus. Keskkaalus wõistleb Pariisi esitõstja J. Roger, kes weebruarikuul peetud Pariisi esiwõistlustel wiie eritõstega 1116,3 naela tõstis. Hallop — poolraskekaalu meister tahab ka keskkaalus wõistelda (kas tal see wõimalik, selgub muidugi alles kaalumisel). Sel puhul oleks Hallop'i ja Roger'i wahel huwitaw wõistlus, sest Hallop'i wiimane tagajärg esiwõistlustel oli 1117 naela.

Kaalumine.

Wõistlejate kaalumine on 6 tundi enne wõistluste algust. Kaalumine on üks kord.

Kohtunikkudeks

on spordiliit Aßmanni, Kauba ja Waldowi ettetoodud järjekorras määranud. Ühtlasi seatakse peakohtunikuks, kui seda ametit meile antakse, Aßmanni (mitte Kauba, nagu enne kawatsetud oli).

Diploomid,

mis wõistlejatele wälja antakse ja mis Berliinist tellitud olid, on kohale jõudnud. Ühtlasi on auhinnad kohal. Nüüd wõib pea kõik eeltööd juba lõpetatuks tunnistada ja laupäewal algawad wõistlused, milliste sarnaseid oma tõstjate ja kuu poolest meil weel peetud ei ole. —efi—

Murdmaa jooksu esiwõistlused.

Esimest korda korraldab tänawu spordiliit Eesti esiwõistlusi murdmaajooksus. Esiwõistlused peetakse 7. mail. Jooks algab w.-s. „Sport'i" aiast, läheb Rahumäele ja jookstud teed mööda tuleb tagasi. Jooksu algul ja lõpul teemad wõistlejad mõned ringid „Sport'i" aias. Maa pikkus, mis ka edaspidi alaliseks jääb, on umbes 8000 meetrit. —efi—

Teatejooksuks ümber linna

on praegu elawad eeltööd käimas peawõistlejate „Sport'i" ja „Kalew'i" wahel. Korraldatakse proowijooksu, kumbki selts ise kohas: „Kalew" Kadriorus, „Sport" Rahumäel, et tagajärjed teatawale ei tuleks. Rändaw auhind on tänawu wiimast korda wäljamängimisel. Auhinna omanik on „Sport", kuid aasta warem oli kuju „Kalewi" käes. Nagu kuuleme, on „Sport'i" proowijooksud rohkem õnnestanud, kui „Kalewil". Muu seas on Jaanwaldt „Sportist" üllatawat aega 500-meetri jooksus näidanud: 1 m. 11,4 sek. Kui siin maa ja aeg õieti mõõdetud olid ja muid soodsaid tingimisi ei olnud, siis wõib temalt tänawu mõndagi oodata. 500 meetri rekord (Willemsoni käes) on 1 m. 9,2 sek. Proowijooksul näitas rekordi omanik õige wiletsat aega. —efi—

Ilmarekord kestwusujumises

on Argentiini üliõpilase Romeo Maciel'i poolt 50 kilomeetri 300 meetri peale ülessseatud, millist maad ta 24 tunni, 33 minuti ja 40 sekundi jooksul kattis. (Endine rekord Tirabassi käes 41 km 24 tunni 1 minuti wokfs.)

Wäljamaalt.

Lealed Wenemaal.

Sakslased Peterburi üles ehitamas.

ETA. Moskwas, 25. apr. Petrogradis tehti esialgne kokkulepe suurema Saksa ehitusseltsiga Petrogradi ülesehitamise asjus. Saksa firma wõtab enda peale kohustuse lõpule wiia kõik pooleliolewad ehitused, parandused, tänawaraudteed, weewärgid, kanalisatsiooni jne. Kui laewasõit awatakse, tuuakse Saksamaalt Petrogradi ehitusmaterjaale. Ka insenerid ja tehnikud tulewad Saksamaalt. Wastutasuks soowib selts kontsessioone telliskiwi wabriku ehitamiseks, sawi- ja metsatööstuse peale.

Lokaut Wenemaal.

ETA. Wene sotsialdemokraatide häälekandja „Sotsialistitscheski Westnik" kirjeldab 20. aprillil Moskwa esimeses, end. Sõtini, trükikojas wäljakuulutatud lokaudi põhjusi. Lokaut olnud protestistreigi järelduseks, mille tõttu trükitöölised ühe päewa tööle ei ilmunud. Selles streigis näinud aga trükikoja juhatus mitme isiku kuritahtlist agitatsiooni, mispärast hulk töölisi ametist lahti lasti. Üldkoosolekul otsustasid esimese riigitrükikoja töölised järgmise resolutsiooniga esineda: Töölised näewad lokaudis ettewõtjate katset, oma tegewuswabadust suurendada ning töölisi orjastada ning panewad sellepärast trükitööliste ametiühisusele ette küsimust üldkoosolekul arutusele wõtta ning oma proletaarlise sõnaga esimese riigitrükikoja töölisi moraalselt toetada.

Kaubandusliseed esitajad wäljamaal.

Wene wäliskaubanduse komissariaat tegi rahwamajanduse ülemnõukoguga lepingu wiimase poolt wäljamaale saadetawate kaubandusliste esitajate suhtes.

Kaubandusline esitus saadetawat järgmistele maadele: 1) Saksamaale ja Austriasse (Berliin) — üks esitaja ja kaks abilist; 2) Rootsi, Taani ja Norramaale, üks — Stokholmis; 3) Inglismaale (London) — üks esitaja abiga; 4) Tsheho-Slowakkiasse (Praaga) — üks; 5) Itaaliasse (Room) — üks; 6) Poolamaale (Warssaw) — üks; 7) Latwiasse, Leedumaale, Eestisse ja Soome — üks esitaja (Tallinn); 8) Persiasse (Tegeran) ja Türgimaale (Angoora) — kummassegi üks esitaja.

Esituste ülesandeks on täielik informatsioon organisatsiooni, tooresainete ostu- ja müügiküsimustes; riiklise tööstusehuwide kaitsmine; järelwalwe kõigi tellimiste täitmise üle; tehniline ekspertiis sisseostmiste juures jne.

Kaubandusliseed esitajad sõitwat warsti oma kohtadele. —ei—

Nõukogude Wenes suur rahamärkide puudus.

Nõukogude Wene walitsuse rahamasin töötab wahetpidamatalt, kuid sellegi peale, waatamata tunduwat seal, nagu „Segodn." loeme, suurt rahamärkide puudust. Esimene üleriikline kaubandukongress märkinud ära, et see asjaolu mõjuwat takistawalt kaubanduslise läbikäigu peale, sellepärast, et miiügi juures nõutawat enamasti ikka sularaha ning ei tahetawat usaldada krediidi peale. Olgu tähendatud, et ükši jaanuarikuul 1922. a. olla wälja lastud uusi rahamärke 12 289 miljardi rubla wõrd, kuna detsembrikuul 1921. a. see summa oli 7694 miljardi ja jaanuarikuul 1921. a. 130 miljardi. Üleüldse olnud 1. weebr. 1921. a. käimasolewate paberrahade arw 29,778 miljardi rubla, kuna ta 1. jaanuaril 1922. a. wälja tegi 17,539 miljardi rubla ja 1. weebruaril 1921. a. 1299 miljardi rubla. —ei—

Kauplemine naftaga.

Wabaturg wõistleb soodsalt Wene walitsuse asutustega, sellepärast on loomulik, et wiimased püüawad määruste abil jälle wabakaubandusele tõkkeid teha.

„Ekon. Shisn" kirjutab: „Igal pool, kus olemas raiooni naftamüügi asutused, tuleb wõistelda era-naftakauplejatega. Petrooleumi hinnad olid Samaara raioonis jaanuarikuul keskmiselt 400 tuh. — 600 tuh. puuda eest, Pensas ja Kusnetskis isegi 700 tuhande ümber. Nii kõrget hinda wõis saada selle tõttu, et petrooleumi oli turul wähe. Weebruarikuul hakkas erakaupmeestelt petrooleumi suurel arwul turule ilmuma ja hinnad langesid kiiresti. Weebruari lõpul pakuti Saratowis juba petroolumi 350—400 tuhat rubla puud. Kuid Saratowi naftamüügi walitsus ei hakka sellele hindade langemisele järele jooksma. Et omale hoida naftaturgu, on waja lõpetada lubade andmine naftasaaduste saamiseks wabakauplemise jaoks. Ilma selle korralduseta ei wõi turgu reguleerida."

Mispärast turu reguleerimist wõib ainult hindade tõstmise abil toimetada, seda ei seletata. —ei—

Laewasõidu algus Peterburis.

ETA. Moskwa raadio teatel awatakse laewasõit Peterburis 1.—10. mai wahel. Kaupade läbikäiku eelseiswal nawigatsiooniajal on ettenähtud 200 miljoni puuda. Laewaparunduse programmi olla teostatud üle 200%.

Saksa riigipäewa liikmed Lätisse külasse.

ETA. „Segodnja" 25. aprillil teatab, et Saksa riigipäewa liikmed juwel Lätisse kiilla kawatsewat tulla.

Läti transiit.

Windawi olla tulnud, nagu „Segodnja" kuuleb, suur Jaapani laew „Mimosa", mis toonud uue partii wedurid Wenemaa jaoks.

Iga päew laaditawat Riias, Windawis, Liibawis nõukogude Wenemaa jaoks keskmiselt 280 wagunit mitmesuguste kaupadega. —ei—

Igalpool juudid.

ETA. „Berl. Tagebl." 21. aprillil teatab, et Saksa riigipäewa parempoolsete rühm järelpärimisega esinenud, miks Saka delegatsioonis Genua konwerentsil 33% juute olla.

Prantsuse wägede koondamine Saksamaa piirile.

ETA. „Preussische Zeitung" 21. aprillil teatab, et Prantsuse sisemaalt sõjawägesid Saksa piirile weetawat.

Saksa-Wene-Türgi liit.

ETA. „Ere Nouvelle" 19. aprillil teatab Genuast, et enamlastel kawatsus olla, Saksa-Wene ja Wene-Türgi lepingut kokkukõlla wiia.

Inglise tööstuskriis.

ETA. London, 25. apr. Kuna masinaehitustööstuse konflikti arutamisel edu ei saawutatud, awaldati täna teadaanne lokaudi kohta. Ka läbirääkimised puuwillatööliste palkade asjus äpardasid, seepärast algab nädala lõpul tööseisak.

ETA. London, 25. apr. 2. mail algab lokaut masinaehitustööstuses, mille tagajärjel 300.000 töölist lahti lastakse. Siiski jatkatakse lepitamise katseid.

Hamburi laewaühisused.

Hamburg - Ameerika liini aasta-aruandest selgub, et ehituse kaw järele senini 27 ookeani laewa walmis saanud on, 70.359 brutto tonni mahutusega. Ehitusel on weel 43 ookeani laewa 190.000 brutto tonni mahutusega. Liitlastelt on ühisus 2 reisijate ja 4 kaubalaewa tagasi ostnud. Ühisuse laewastik on nüüd 408.080 brutto tonni suur, kuna see arw enne sõda 1,3 miljoni tonni oli. Kui praegune ehituskaw läbiwiidud, siis on ka walitsuse poolt antud kahjutasusumma otsas ja ühisus peab omal jõul tegewust jatkama. 1921. a. puhaskasu on 29.493.000 marka. Ühisuse rahaline seisukord on nii tugew ja kindel, et lähemal ajal uut kapitaali ei ole tarwis muretseda.

„Norddeutscher Lloydi" aasta-aruanne tunnistab tegew. tagajärjed rahuloldawaks. Walitsuse kahjutasu ei ole marga kursi langemise tõttu, nii palju abi annud kui loodeti, kuid siiski wõidi kindlad ülesehituse kawad ülesseada. Aasta lõpul kawatseti 28 uut laewa 234.037 brutto tonni mahutusega ehitada. Sõidud Lõuna-Ameerikasse on laiendatud. Prahipakkumised Saksamaalt on rahuloldawad. Uuest aastast algati jälle korralikku ühendusega Põhja - Ameerikaga ja Kauge-Idaga. H. D.

Hamburg-Ameerika liin.

Ühisuse juhatus kawatseb 1921. aasta puhtast kasust 10 % osanikkudele wälja jagada. Minewal aastal anti 8%. Brutto sissetulek oli 96.17 miljoni marka, eelmisel aastal 55.34 miljoni marka. Puhas kasu on 29.49 miljoni marka, Tagawara kapitaali määratu 1.47 miljoni, maksude reserwiks 8.85 miljoni marka, ja wäljajagamiseks 18 miljoni marka. H. D.

Hiina uus tähestik.

Hiina haridusminister on wälja töötanud uue Hiina tähestiku 40 tähega ja uue, foneetilisel alusel põhjenewa kirjawiisi. Sellega saab lugemise- ja kirjutamise-kunst Hiinas igaühele kättesaadawaks.

—ooo—

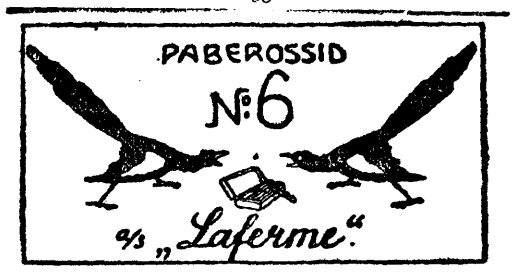

Eestlased Kauge-Idas.

ETA. Kauge-Ida kõige suuremad Eesti asundused „Eesti" ehk „Liiwi" ja „Linda" külad, asuwad Wladiwostoki lähedal. Niiid, kus Wladiwostoki walitsuse rahaallikad ära on kuiwanud ning warsti üldine pankrott ähwardab, arwab Wladiwostoki walitsus kõige kurja juure wäljamaalastes leidnud olewat, keda igapidi pigistada katsutakse: 1921. a. warakewadel lasknud Wladiwostoki walitsus kõik laewastikus teeniwad eestlased, lätlased ja poolakad teenistusest lahti. See lahtilaskmine olla niiid kõigis riigiasutustes ja -ettewõtetes teostusel. Selle tagajärjel on Eesti, Läti, Poola ja Hiina konsulid 15. weebr. 1922 — igaüks eraldi — Wladiwostoki linnapeale kirjaliku ettepaneku teinud, et lahtilaskmise otsus seisma pannakse wõi muudetaks. Eestlaste seisukord on raske, mitmed neist on poolenisti näljas. Maale põllutööd otsima minna on ka asjata. Wäljamaalased on Wladiwostokis abiandmise komitee asutanud, kes kooli alwas 200 lapse jaoks ja neid ka toidab. Raskes seisukorras on ka Eesti kodanikud Habarowskis. Elutingimised riigiteenistuses on wõimatud: septembrikuu eest saanud riigiteenijad 16 rubla eest produkte, oktoobri eest ei olla nad midagi saanud, nowembri eest saanud 5 rbl. kullas, mille eest 1½ puuda jahu osta wõiwat. Iseäranis teramalt andwat end jalanõude ja riiete puudus tunda. Kõik eestlased müüiwat wähemtarwilikke asju, et niiwiisi elu sees hoida. Blagoweshtshenski Eesti asunduse seisukord olla samuti wilets, kuid weelgi hullem olla lugu Swobodnõis (Aleksejewskis), kus kellegile ammugi palka ega paukit ei antawat, kuna teenistust ka ei olewat. Ümbruskonnas rööwiwat, piinawat ja tapwat „Gospolitohrana", kes oma direktiiwe Moskwast saawat. Blagoweshtshenskis olla „Gospolitohrana" poolt eestlased Kiwistik, Samet ja keegi Fleisner (Tallinnast) arreteeritud. Wilets on eestlaste majanduline seisukord samuti Tshitas ja Werhneudinskis, kus kodumaale sõitmise wõimalust suure igatsusega oodatawat. Paremas seisukorras kui Kauge-Ida wabariigis, on Eesti kodanikud selle wastu Hiinas. Nii Harbiini, kui Shanghai asundused on majanduliselt läbistikku rahuloldawal järjel. Ka Hiinas walitseb kaubandusline seisak, kuid Hiina pole mitte sõjast kurnatud, mille tagajärjel seal töö- ja teenistuswõimalused alal on hoidunud ning Hiinas elawate eestlaste seas ei ole suuremat soowi kodumaale pääseda.

Eesti esindajad Kauge-Idas.

ETA. Kauge-Ida wabariigis ja Hiinas esitawad eestlasi järgmised wolinikud: Shanghais — hra Paul Rumberg, klaverimeister, Shanghai, 214, Taku Road. Harbiinis — hra Johannes Sütt, pangaametnik, Harbin Tamoshennaja, 60, Blagoweshtshenskis — hra Eduard Laetz, rohuteadlane, ärimees, Taheiho-China. Tshitas — hra Jaan Rullinkoff, elektrimehaanik, Usfuriiski, nr 114. Swobodnõis (Aleksejewsk) — hra August Awik, c./o. E. Laetz, Taheiho-China. Habarowskis — herra Gustaw Mälk, õpetaja, Habarowski reaalkoolimaja. Nikolsk-Usfuriiskis ajab tarbekorral esituse asju hra August Martinson, apteegiomanik. Werhne-Udinskis — H. Raudkepp, õpetaja, W.-Udinsk, Gogolewskaja, ng. Bolshai 16. Pekingis — hra Christian Dultz, Ex.-Russian Post office. Dairenis — Wene-Aasia panga direktor hra Alfred Ruthe. Tokios Soome esitaja hra Dr. Ramstadt, Azabuku Zaimokucho, 55.

—ooo—

„Ruberoid"

on kõige parem katusekatmise materjaal.
Saada kontoris „Edasi", Tallinnas, Sauna tän. nr. 3, k.t. 3, kõnetr. 369.
1705

Õpetajate päew Paides.

Järwamaa õpetajate liidu juhatus otsustas ülemaakonnalist õpetajate päewa Paides 28. ja 29. mail s. a. ära pidada järgmiste küsimuste arutamiseks: 1) Kool ja kodu. 2) Psühholoogia ja pedagoogika. 3. Kehaline kaswatus koolis. 4) Kooli terwishoid. 5) Eesti keel. 6) „Kalewipoeg" koolis. 7) Loodusteadus. 8) Joonistamine. 9) Kodumaa aeglugu. 10) Järwamaa koolide ülewaade. 11) Õpetajaskond ja palgaküsimus. 12) Koosolekul algatet küsimused. On tehtud ettepanekud Paides ja wäljaspool Paidet töötawaile pedagoogidele refereerida ülaltähendatud küsimuste kohta. Juhatuse poolt astutakse samme, et õpetajate päewaks sissesõitnud õpetajatele maksuta ühiskorter tarwitada oleks. Täielisemad teated awaldatakse lähemal ajal.

—ooo—

Landru hukkamine

ilmus trükist lisana ennem ilmunud raamatule

— 283 naise mees —

Landru

tema elulugu ja kohtuprotsess.

Lisa saadetakse neile, kes ülalnimetatud raamatu juba ostnud, 8 marga eest, mida ka postmarkides saata wõib, tellimise peale kodu täite. Wärsketele ostjatele on lisa raamatuga juba kaasas, mida kõigis raamatukauplustes ja raudteejaamakappides müügil. — Raamatukauplustele saadetakse lisa müügist ülejäänud eksemplaaridele täienduseks hinnata wälja. 1357

Tellimiste ja teatamistega pöörata:

T. Mutsu raamatukauplus, Tallinn, Peetri platsi.

—ooo—

Teadaanne.

Wigastatud sõjameeste ühingu Tallinna osakonna juhatus teatab, et wigastatud sõdurite — osakonna liigete kokkukogumine osawõtmiseks kindral Laidoner'i nimelise invaliidide kapitaali heaks toimepandawa pidustuse rongikäigust, on invaliidide päewal 30. aprillil s. a. kell ½10 hommikul Narwa maant. nr. 9, ühingu ruumes.

Palutakse osawõtta kõiki osakonna liikmeid. Juhatus.

—ooo—

Teater ja muusika.

Draamateater.

Reedel, 28. jkp., „Napoleon Bonaparte" (Vae victis). R. Vossi 3 waatusline draama. Algus kell 8 õhtul.

Laupäeval 29. jkp.: „Kõige tähtsam".

Teaatribüroo.

„Estonia" teater.

Täna tuleb esietendusele Kalmani operett „Hollandlanna".

—ooo—

Kursid.

ETA. Riias, 26. apr. Lõ. Kursid. Naelsterling 1152, dollar 260.00, Prantsuse frank 24.25, Rootsi kroon 68.00, Norra kr. 48.75, Taani kroon 55.50, Hollandi gulden 99.00, Saksa riigimark 1.01, Soome mark 4.90, Eesti mark 0.80, Poola mark 0.08, Tsheho-Slowakkia kroon 5.24, 10 kuldrubla 1225, Belgia frank 22.25, kuldfrank 50.00.

ETA. Stokholm, 25. apr. Kursid. Riigipank noteerib täna: Dollar 3.85½, naelsterling 17.05, Saksa riigimargad 1.52, Prantsuse frangid 36.15, Belgia frangid 33.25, Hollandi guldenid 146.50, Taani kr. 82.00, Norra kroonid 72.25, Soome margad 7.55.

—ooo—

Maciel'il tuli ujuda halwadel tingimistel: 8 tundi oli weewool peri ujumise sihiga, kuna pärast minutus weewool ja tekkis lainetus, mis ujumist märkja raskendas ja juba ieste näha, et mootorpaat, mis Maciel'iga kaasas ujus, tarwitas enesele moonatoomise sõiduks ühe eemalsõitwa laewani 20 minutit kuna tagasisõiduks ainult 10 min. ära kulus. Rekordi ülesseadja ujus enamasti külgeli, tarwitades ainult toidu wastuwõtmiseks teist seisangut. Ujuja stiil oli see, mida inglased „over arm side stroke" nimetawad ja tegi 17—21 löökki minutis. —efi—

—ooo—

Wastutaw toimetaja: Joh. Wiik.
Wäljaandja Osaühisus „Teataja".

Ootamata surma läbi lahkus meie seast 24. aprillil 1922. a.

Peter Panowsky

Tallinna-Haapsalu Rahukogu liige.

Teda mälestawad kui truud kohtunikku ja head ametiwenda

Kohtupalat, Rahukogu, Prokuratuur ja rahukohtunikud.

Estonia teater

Neljapäewal, 27. aprillil
esietendus

„Hollandlanna"

Kalmani operett 3 w.
Algus kell 1/28 õhtl.

Reedel, 28. aprillil
Rahwaetenduseks

Waleni pulm.

Ludwig Ganghoferi ja Marco Brocineri draama 4 w.
Algus kell pool 8 õhtul.

1355

Draamateater

Reedel, 28. aprillil.

„Napoleon Bonaparte"

(Vae victis).
R. Vossi 3 waatusline draama
Algus kell 8 õhtul.

Laupäewal, 29. aprillil
R. Jewreinowi

„Kõige tähtsam"

Ühele komöödia, teisele draama. 4 waatuses.
Algus kell 8 õhtul.

Pühapäewal, 30. aprillil
Lasteetenduseks
Esimesi korda:

„Kawal Ants ja Põrgu Würst".

Dr. Valtoki muinasjutline naljamäng, laulude ja tantsudega, 5 pildis.
A. Sunne lawastus.
A. Tuurandi dekoratsioonid.
Algus kell 3 päewal.

Pääsetähtede eelmüük iga päew kellu 11—1 e. l. ja 5—8 õhtul Draamateatri kassas.

1346

Dr. O. Lepp

wõtab wastu k. 9—10 ja 4—5
silmahaigeid
Wene tänawal nr. 10, krt. 1 (Postkontori wastas).

1351

Inglis tunde

kooliles wõi himaalandus, antakse S. Rooskrantsi tän. nr. 21, krt. 9. Rääkida 10—11 ja 1/25—1/26

1360

Põhja Kinnitus Aktsia-Seltsi

ära peetud korralise aktsionäride peakoosoleku otsuse põhjal 24. aprillist s. a. maksab Põhja Kinnitus Aktsia-Selts iga aktsia pealt

1921. a. diwidendi

kupongi nr. 1 järele mk. 75.—

Diwidendi wäljamaksmist toimetawad:
Tallinnas — Põhja Pank,
Tartus — Põhja Panga osakond,
Wiljandis — Põhja Panga osakond.

1352

Estoonia kontserisaal

Neljapäewal, 27. aprillil

Tallinna lauluseltsi (Liedertafel) kontsert

Juhatab **K. Türnpuu.**
Kaastegewad pr. **Sigrid Antropoff-Hoerschelmann.**
Eeskawas: Reinh. Becker, G. Lubrich, F. Eilcher, Aug. Thelen, Schumann-Liszt, Schubert-Liszt, Rachmaninoff, Chopin j. t.
Algus kell 8 õhtul.
Pääsetähed: 50—150 margani eelmüügil teaatri kassas, algades 21. apr.

1280

Klaweri tunde

antakse Suur Rooskrantsi tän. nr. 21, krt. 9. Rääkida 10—11 1/25—1/26.

1361

Ausameelne abielupaar soowib

kojameheks kohta

wõib ka hobusemeheks ehk kutsariks olla. Adr. Lutri-Waestekooli tän. 31. K. Wentsel.

1341

Täiesti korras kalesS

raudrataste peal, on odawalt müüa. Rüütli tän. nr. 4, K. Lokk.

1359

Kaks isikutunnistust kaduma läinud
Sophie Hindreus
ja
Alma Hindreus
nimel tunnistatakse maksewusetaks.

1350

Eerika Puhk'i

isikutunnistus nr. 5548 maksewusetuks tunnistada.

1358

Estoonia Muusika Osakond.

Jaani kirikus, reedel 28. aprillil s. a ettekanne

G. F. Händeli oratoorium

„Messias"

Kaastegewad:
Pr. **M. Lüdig-Sinkel** (sopran), pr. **W. Weem-Romanoff** (alto), hr. **G. Ruiga** (tenor), hr. **K. Witto** (bass), E. M. O. segakoor (100 lauljat ja Estoonia sümfoonia orkester.

Orelil hr. **A. Kasemets.** Juhatab hr. **A. Topman.**

Algus kell pool 8 õhtul.

Pääsetähed 25—100 margani eelmüügil „Estoonia" teaatri kassas. 1304

Pühapäewal, 30. aprillil s. a. kell 10 hommikul

Draamateatri Seltsi erakorraline peakoosolek.

Päewakorras:

1) 1922/23 aasta hooaja eelarwe. 1345
2) Walimised.
3) Läbirääkimised.

Kui määratud ajaks tarwiline osa liikmeid kokku ei tule, siis peetakse koosolek samal päewal kell 11 hommikul ära, mis osawõtjate arwu peale waatamata otsusewõimuline on.

Sissekäik teaatri peauksest.

Seltsi juhatus.

Jaani tänaw nr. 6, äri 7 müüakse

kaalude wabriku „Wega"

tembeldatud 1327

detsimaal kaalusid

1/10 kaalusid — 20 ja 30 puud., lauakaalusid, wihtid solotnikud ja toobid. E. W. seaduse põhjal nõutakse ka maal tembeldatud kaalusid. 1327

Töö-Hoolekandeministeerium wajab

Udriku mõisas (7 w. Tapa jaamast) korraldatawa

nõdramõistusliste (idiootide) kodule juhatajat.

Soowitaw arst ehk kõrgema pedagoogilise haridusega isik. Eesõigus neil, kes idiootide kaswatusalal tegutsenud. Tutwunemiseks wäljamaale saatmine wõimalik. Palk kuni esimese palgaastmeni eelharidusele wastawalt. Kahekümnemargalise tempelmargiga kaetud soowiawaldused ühes tunnistuste ärakirjadega ja lühikese eluloo kirjelduseda saata kuni 15. maini s. a. Töö-Hoolekandeministeeriumi (Aia tän. 12, Tallinn), kust ka lähemaid teateid saab.

1362

Teadaanne.

Läänemaal riigiarwel peetawa **Uuemõisa inwentaari hindamine** on 2. mail kell 10 homm.

Asunikkudele jagamine on 3 ja 4 mail.

Ülejäänud inwentaari müük on 5. mail s. a. kell 10 homm.

Enampakkumisest wõiwad osa wõtta ainult maapidajad.

Läänemaade riigimaade ülem: (allkiri).
Asjaajaja: (allkiri).

1348

Teadaanne.

5. mail s. a. kell 10 hommikul müüakse Haapsalu lähedal olewas **Uuemõisas**

Friisitõugu sugukari awalikul enampakkumisel.

Enampakkumisest wõiwad osa wõtta ainult Friisitõu seltsi liikmed.

Läänemaa riigimaade ülem: (allkiri).
Asjaajaja: (allkiri.)

1349

Kalossid

1300 on kohale jõudnud.

A. Gobowitsch

Wiru tänaw nr. 7.

A.-S. „Ühiselu" trükk Tallinnas